

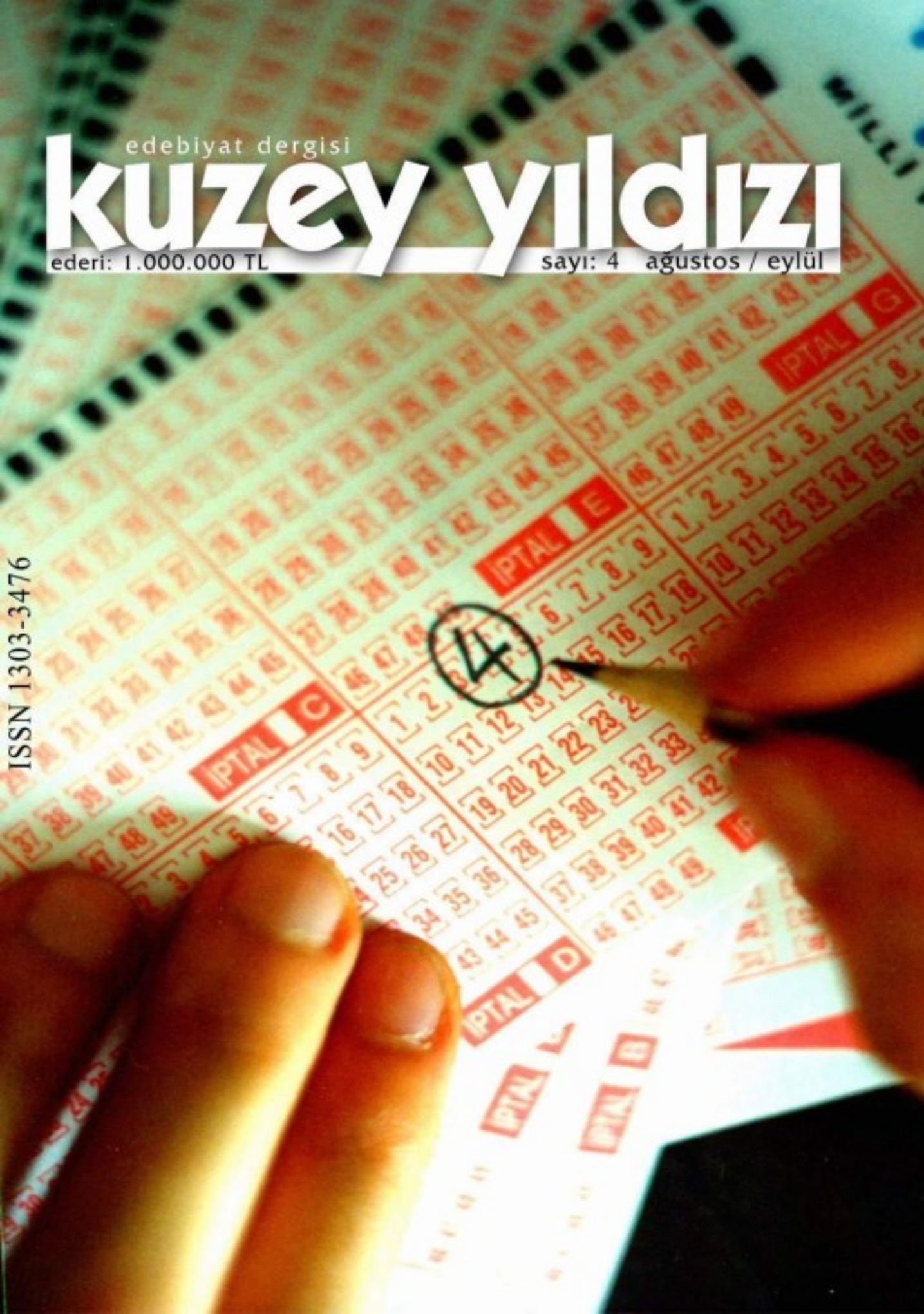
edebiyat dergisi

kuzey yıldızı

bederi: 1.000.000 TL

sayı: 4 ağustos / eylöl

ISSN 1303-3476

İÇİNDEKİLER

- 02 Umut – Alparslan Nas
Aranıyor – Cankız Onur
- 03 Umudun Öyküsü: Sandviç Adam – Zafer Yalçınpınar
- 04 Gitmek Zamanı – Özgün Ulusoy
- 05 O'ymuş Adına Aşk Denen – Tekin Gönenç
Hüzün Kuşatmaları – İbrahim Berber
- 06 Aydınlatan Bir Kitap: Avuçlarımızdaki Cennet – Vedat Kamer
- 07 Umudun Şairi – Tan Doğan
- 08 Söyleşi: Nurullah Can
- 09 Bir Kuru Yaprak Hafifliği – Esra Şahin
Alabora – Özge Erel
- 10 Çeviri Şiir: Philip Hackett – Nice Damar
- 11 [İsimsiz] – Nuray Çınar
Şaka Gibi Yaşamak – Baran Esmer
- 12 İkilem – Osman Serhat Erkekli
- 14 Arayış – Çağrı Tozluoğlu
- 15 Renkler – Nurduran Duman
- 16 Çıkamaz Sokak – Fatih Özcan
Papatya – Özge Dirik
- 17 ...ve Aşk Öldü – Özgür Macit
Umut, Kadın ve Kristal Gül – İlker Balkan
- 18 Dondurma Meleği – Çağla Cömert
- 19 Umutlar – Vedat Kamer
Acı – Didem Seven
- 20 Umut Biriktiriyoruz Yok Olan Hayatlar Arasında – Alper Akdeniz
- 21 İkilem – Gökçen Göksal
- 22 Gece Getirilen Kızı Sevdim – Hamdi Özyurt
- 23 04.07.2002 – Sinem Sipahi
- 24 Dulda – Özcan Erdoğan
Yekesi Kırık Kayık – Tayfun İşildar
- 25 Yaşamı Yansıtan Aynalar, Günlükler... – Zafer Yalçınpınar
- 28 Gitmeliyim – Kadir Sönmez
Güneş Suya Düştü – Nurten Altınok
- 29 Ece Ayhan
- 30 İstanbul Gelinlik Giymişti – Gülfidan Kement
Balık – Dünder Hızal
Yakamoz – Elif Sağ Tetik
- 31 Bulutlarımız Kardeştir – Arzu Çur
Lavora – Gökçe Polatoğlu
- 32 Bizi Bağla – Ulaş Nikbay
Aşkın Adı – Mustafa Erçin

Ön kapak fotoğrafı Zafer Yalçınpınar tarafından çekilmiştir. O gördüğünüz eller Elif Uzun'a aittir. Arka kapak resmi Erdal Kuruzu'ya aittir. İç sayfalarda Ezgi Altınsoy (İçindekiler, 11, 16, 17, Kuzey Yıldızı) ve Zafer Yalçınpınar'ın (2, 4, 15, 20, 21, 28, 32) fotoğrafları kullanılmıştır.

YAZARLAR

Alparslan Nas – nas@kuzeyyildizi.com
Alper Akdeniz – alperakdeniz@mynet.com
Arzu Çur – arzucur@hotmail.com
Baran Esmer
Cankız Onur – cankiz@kuzeyyildizi.com
Çağla Cömert – caglacomert@hotmail.com
Çağrı Tozluoğlu – cagri@kuzeyyildizi.com
Didem Seven – dgdmvnd@e-kolay.net
Dünder Hızal
Esra Şahin – essahin@mynet.com
Fatih Özcan – fatihozcan@kuzeyyildizi.com
Gökçen Göksal
Gökçe Polatoğlu – prenses@kuzeyyildizi.com
Gülfidan Kement – gulfidankement@hotmail.com
Hamdi Özyurt – hamdi.ozyurt@telia.com
İbrahim Berber
İlker Balkan – ilker_balkan@hotmail.com

Mustafa Erçin – m_ercin@hotmail.com
Nice Damar – tulindamar@ixir.com
Nuray Çınar – geonuray@hotmail.com
Nurduran Duman – urduran.duman@rt.net.tr
Nurten Altınok – nurten_altinok@hotmail.com
Osman Serhat Erkekli
Özcan Erdoğan – anarsiir@mynet.com
Özge Dirik – ozgedirik@kuzeyyildizi.com
Özge Erel – yitiksair@kuzeyyildizi.com
Özgün Ulusoy – ozgun_ulusoy@hotmail.com
Özgür Macit – macit@kuzeyyildizi.com
Tan Doğan
Tayfun İşildar – tayfun_isildar@kasifkalkavan.com
Tekin Gönenç – tekin_gonenc@hotmail.com
Ulaş Nikbay – ulasnikbay@kuzeyyildizi.com
Vedat Kamer – vkamer@kuzeyyildizi.com
Zafer Yalçınpınar – zaferyal@kuzeyyildizi.com

“Şiir bir umutsuzluktur. Elbette bir umutsuzluktur. Niçin mi? Umutsuz olmayan adamlar şiir yazamaz. Umutsuz olmayan adamlar resim yapamaz, mimar olamaz. Yaratıcı olamaz. Bu dediğim elbet yaşadığımız dünya için bir söz. Çünkü kâğıt bir umutsuzluktur. Boş kâğıt... Tuğlalar, briketler, çimentolar, hepsi umutsuzluktur. (...) Onların içinden bir umudu bulmaktır şiir. Onu bulmak için yazıyorum ben de... Birdenbire, bütün bu dünyada, deli olan bu dünyada tek akıllığı, uslanmadan akıllığı anlamaktır şiir. Ben haberciyim, deprem habercisiyim.” - Can Yücel

eller:

...onu bu kadar çok sevdiğini hep gizlemişti. Bu düşüncelerle yanışmıştı Kadıköy İskeleyi'ne. Yürürken onu gördü. Güvercinlere yem atıyordu. Soğuktan yüzü kızarmıştı. Ona doğru koştu. Tüm hasretiyle sarıldı, saçlarını kokladı, öptü. Elini tuttu, soğuktan. Her zamanki gibi avcunun arasına aldı ellerini... (6 Ekim 2001)

Konuştuğumuz her şeyi hatırlıyorum. Görüştüğümüzde mektubunu okudum ona. Gurbete çıkacağını anca öyle öğrenebildi. O buz kesmiş sözcüklere rağmen gözleri parlıyordu. Elini tutuyordu elliyle. Ne kadar da yalnızdık. İstanbul'da kaybolmak istediğini anlatmaya çalıştım ona. Anlıyor gözüküyordu... Seni aramayacağını biliyorum ama kayb olduğunda, kendini bile unuttuğunda şaşırtacaktır seni. Geçmişe ihanet

edemez asla. Uzaklık gururunu yükseltiyor belki de, ama yola koyulduğun vakit yarını dünden ayıramayacaksın. O elleri her kış sabahı ısıtmaya çalışıyorduk. Hatırlıyor musun? Bir anı kalsın diye ifşa ettik onları yaz sıcağına.

şairin ölümü:

Ece Ayhan öldü, bir şair öldü. Sanki gökten bir yıldız kaymış gibi. İnan konuşamaz oldum, sesim çıkmıyor. Ağlamak neye fayda, elinde kitabını tutabiliyorsun ancak. Tabutunu kimler taşıyacak, yine şairler. Şimdi her şairin içi buruk, çoğu ağlıyor, bazıları da yazıyor. Elinden başka türlü bir şey gelmiyor belki. (mektup, 12 Temmuz 2002)

Gece karanlık
deniz gecedan sıyahlık
tek tük balıkçı tekneleri
toprak geri istiyordu onu
Topraktan ağaç
ağaçtan kâğıt
kâğıttan şiir
şairden şair
şairden insan
gerildi, gerildi, inceldi
bir yıldız daha kaydı

- Zafer Yalçınpınar

istanbul:

Tüm kahpeliklerine rağmen vazgeçemediğimiz kadın.

peri:

Güzel bir gülümsemesini görmek zorunda kalmanın hüznünü taşıyorum. Şarkıları özlem taşıyor. Mektuplarını okuyorum, neredesin? Yazarak acılarımı tüketemiyorum.

mavi:

Her cuma telefon açardın. Arayacağını biliyordum. Bana acılarını anlatırdın, hep ağlardın. Artık aramıyorsun. Acılarımızı mı tükettik mavi?

fenerbahçe vapuru:

İkidir görüyorum, Eminönü'ne çekmişler seni. Artık Kadıköy'e uğramıyormuşsun. Mavi masallar anlatırdık üçüncü katında, artık o da yok. Akşam Yıldızı hâlâ yolunu gözler...

umut:

Eminönü İskeleyi'nden Fenerbahçe Vapuru'nu bekliyorum.

kuzey yıldızı:

Kafamı gökyüzüne kaldırdığım vakit görünce Akşam Yıldızı'nı, dostuma “Bu hangi yıldız?” diye sordum. Onun “Hangisi olsun?” cevabına şaşırmadım. Biz hangisini istersek o olurdu Kuzey Yıldızı. ■

KUZEY YILDIZI EDEBİYAT DERGİSİ – issn: 1303-3476 sayı: dört – ağustos / eylül 2002 **eder:** bir milyon tl. **sahibi ve sorumlu yazı işleri müdürü:** Ulaş Nıkbay [0535 3073862] **genel yayın yönetmeni:** Vedat Kamer [0535 5549730] **editör:** Özgür Macit [0535 3287327] **yayın kurulu:** Vedat Kamer, Özgür Macit, Ulaş Nıkbay, Zafer Yalçınpınar [0532 6444942] **temsalciler:** İzmir – Alper Akdeniz [0535 5588068] / Tekirdağ – Perihan Yakar [0536 3375235] **düzeltiler:** Akın Demirci **baskı:** Ceren Ofset **abonelik:** Yurtiçi yıllık abonelik bedeli kişiler için 7.500.000 TL, kurumlar için 12.500.000 TL'dir. Yurtdışı yıllık abonelik bedeli kişiler için 20\$, kurumlar için 35\$'dır. Abone olmak için gerekli ücreti hesap numaralarına yattırdıktan sonra dekontun irtibat adreslerimize gönderilmesi gerekmektedir. Posta Çeki Hesabı: 1052829 / Banka Hesapları: Türkiye İş Bankası – TL: 1068 0742548 / USD: 1068 3254024 **mektup:** PK 200 81302 Kadıköy / İstanbul – **e-posta:** kuzeyyildizi@kuzeyyildizi.com **internet:** <http://www.kuzeyyildizi.com> – Dergimize gönderilen yazılar iade edilmez. – Yayınlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir. – **iki ayda bir yayımlanır** –

UMUT

zaman seninle
hiç olmadığı kadar hızlı

geri dönüşümsüz tüm umutlar

bir tekneydi yaşadığımız
köpükler arkada bıraktığımız
sevencimizdi

kim bilir
yolumuzun üzeriydi tüm acılar
ama unuttuk

ama “umut”tuk...

attım gemilerimi sularına
hâlâ özlüyor musun?

Alparslan Nas

ARANIYOR

İnsanlar arıyorum,
dolunay karanlığında ışıdak!
çözülüyorum...
insanlar arıyorum,
yakınları arıyorum!
uzaklara yarenler arıyorum...
düşler arıyorum,
görünenlerden geçtim,
arananlara gark,
düş(kün)üm
düş(üş)ler arıyorum...
soluk benci(!)lik
geniş dövmele gövdelere hapis,
kapılar arıyorum
kulpsuz!
ses makamında şarkılar söyleyenler var
ben
ARANIYORUM!
hiç bitmeyen öyküler biliyorum...
bu öykülere
başlangıçlar arıyorum;
telaşsız,
tenha,
tedarikli,
kesinlikle tebaasız!
kalıyorum...
saat zembereğinde
tallal edalıyım
kalıyorum!
insanlar arıyorum
muhtelif gazetelerde
'düzeltme'...
İNSANLAR,
arıyorum
aşk hakları
kösnüllüklerde baki!
arıyorum!
nakaratlarla yaşayanlardanım
kendime
NAKARATSIZ

Cankız Onur

UMUDUN ÖYKÜSÜ: SANDVIÇ ADAM

Zafer Yalçınpınar

Muhtar Özkaya Halk Kütüphanesi'nin kuytu sessizliğinde bitirdiği romanı raflardaki yerine geri koymak amacıyla radyatörün yanından kalktı Süleyman. Sert kış, insanın hem vücudunu hem de ruhunu donduruyordu.

Günlerdir kütüphanede roman okumaktan ve yaşlı şüirseverlerin melankolik sohbetlerini dinlemekten başka bir şey yaptığı yoktu. Edebiyat Fakültesi'nde son sınıf öğrencisi olmasına rağmen hâlâ geleceğini belirleyememiş, güzel ve tutarlı planlar yapamamıştı. Cezmi Ersöz'ün dediği gibi hayallerini yakıp evi ısıtamıyordu. Çok çabalamasına rağmen beceremiyordu hayallerini yok etmeyi. Olmuyordu. Çok küçük yaşta başlamıştı edebiyat sevdasına, yazmaya, okumaya, şiirlere, öykülere, Nâzım'a, Edip Cansever'e, Turgut Uyar'a, Oğuz Atay'a... Beceremiyordu işte. Bu büyük şehrin karmaşıklığında yaşayan insanların arasında, bir tek Süleyman vardı hayallerinden arınamayan.

Oysa şehir acımasızdı. Süleyman çalışmalıydı, koşturmalıydı. Rekabet ortamı bu, can pazarı bu... Fakültede yüksek ortalamalar yapması, yabancı dilini geliştirmesi, yüksek lisans için hazırlanması gerekiyordu. Donanımlarını artırmazsa iş bulamayacağını biliyordu. Ama bırakın çalışmayı, koşturmayı, Süleyman sabahları yatağından kalkmaya, okula gitmeye ve arkadaşlarıyla buluşmaya bile üşeniyordu. Belki de istemiyordu.

Süleyman yalnızdı. Bütün eski arkadaşları “üflüyordu”, ama Süleyman üflemezdi. Çünkü Süleyman babasının deyişiyle “efendi adam”dı ve bu zaman döngüsünün ortasında, yaşamın kıyısında bir balıkçı kadar yalnızdı. Zaten bu “üfleme” işini bir türlü aklı almıyordu. “İnsan, beynini yok etmeye, boşaltmaya ve uyuşturmaya nasıl bu kadar hevesli olur?” diye düşünüp duruyordu. “Üfleme” ortamlarında yabancılık çekiyor ve dolayısıyla sıkılıyordu. Belki de üflemeden korkuyordu. Nerden buluyorlardı bu kadar üfleyecek malzemeyi? Bu “üfleme” işi, yasadışı değil miydi?

“Ne olacak bu işlerin sonu?” gibi ölümcül sıkıntılardan sadece edebiyat dünyasının sarmalında yaşayarak kurtulabiliyordu. Karakterlerin, yazarların ve olayların yerine

kendini koyarak... “Başka yolu yok mu?” diye yakındığında aklına yalnızca “aşk” geliyordu. Bir sevgilisi olsaydı ve birçok zevkle tanışabilseydi, rahatlayacak, sıkıntılarından kurtulabilecekti. Ama ne yazık ki Süleyman'ın bir sevgilisi yoktu, ayrıca hiç olmamıştı. Olamıyordu. Kitabı yazılmadığı için Süleyman aşkı öğrenemiyordu bir türlü. Romanlardan bildiği kadarıyla aşk güzel bir düelloydur. Rulet masasındaki rakamlardan başka bir şey değildi, yüzyıllardır arkasına sığınılan o aşk büyüsünün tatlı masalları. Kostümünü çıkartsak şehvetin tilki bakışlarıyla gülümseyecekti aşk büyücüsü...

Elindeki ciltli kitabı İngiliz romanlarının bulunduğu rafa yerleştirdikten sonra “Dorian Gray'ın Portresi de bitti” diye düşündü. Oyalanmak ve içerisinde kaybolmak için yeni bir kitap bulmanın zamanı gelmişti. Sakince rafları süzmeğe başladı.

“Oscar Wilde'ın ardından üzgün ve dalgın görünüyorsunuz.”

Orta yaşlı kütüphane görevlisini fark etmemişti Süleyman. Her zamanki dalgınlığı bir an için kendini rahatsız etti. Yaşına rağmen çekici bir şeyler vardı bu kadında. Garip, iç kıpırdatan bir şeyler...

“Bugün biraz yorgun hissediyorum kendimi, hava da sıkıntılı bildiğiniz gibi...” diye cevapladı çekici orta yaşlı kadını.

Kadın Süleyman'ın umutsuzluğunu fark etmişti:

“Size birkaç ilaç vereyim o zaman.”

Rafların arasında biraz gezindikten sonra bir kitap çıkardı orta yaşlı, çekici kadını...

“Pablo Neruda” dedi, “sever misiniz?”

“Neruda'nın şiirlerini severim. Ama ben bu ilaçlardan yeterince kullanıyorum zaten” dedi Süleyman gülümseyerek.

“Bu çeşit ilaçlardan ne kadar kullandığınızı biliyorum. Sana göstereceğim özel bir ilaçtır.”

Sayfalar aralandı, o eski kitap kokusu, Neruda'nın 1971'de Nobel Edebiyat Ödülü'nü alırken yaptığı konuşmanın son satırları:

“...Son olarak, iyi niyetli tüm insanlara insanın geleceğinin Rimbaud'un deyişinde ifade

bulduğunu söyleyeceğim: Yalnızca ateşli bir sabırla tüm insanlara ışık, adalet ve onur saçacak mükemmel şehri kazanacağız. Böylece şiir boşuna yazılmış olmayacak...”

Süleyman kendini daha iyi hissediyordu, “Tabii ya... Neruda’dan daha iyi kim bilebilir yaşamı!” diye düşündükten sonra kütüphane görevlisi kadını süzdü:

“Daha ne kadar bekleyeceğim sizce?”

“Beklemeyeceksiniz. Sabretmeyi öğreneceksiniz.”

Süleyman kızmıştı, ne de olsa Edebiyat Fakültesi öğrencisiydi:

“Kelimelerle oynuyorsunuz ve bana mantıklı bir çözüm sunmuyorsunuz. Beklemekle sabretmek hemen hemen aynı şeydir.”

“İkisi aynı şeyse neden ayrı kelimelerle ifade ediliyor? Size mantıklı bir çözüm sunmamı ister misiniz?”

“Yapabilirseniz...”

“Sandviç adam nedir biliyor musunuz?”

“Ne yazık ki bilmiyorum!”

“O zaman size sandviç adamdan bahsedeyim. Sandviç adam bir çeşit reklamcıdır. Biri önüne öbürü arkasına gelecek şekilde kayışlarla asılmış iki reklam panosunu sokakta gezdirenlere eskiden sandviç adam denirdi. 19. yüzyılda çok gözde olan bu ucuz yöntemle yoldan geçenlere reklam yapılırdı.”

“E, benim umutsuzluğumla ne ilgisi var bunun?” diye çıkıştı Süleyman.

“Üzerindeki reklam panolarında UMUDU ARIYORUM yazan sandviç adamlar gibi sokaklarda dolaşarak olmaz bu iş. Umudu kendi içinizde yaratmalısınız. Çünkü başkası size umut veremez bu devirde. Eğer umutla beslenmek istiyorsanız, yaratabileceğiniz şeylerin farkına varın. Umut dolu şeyleri gözlemlemeli, içine sıkıştığınız kalıplaşmış karanlığınızdan umudu yaratmalısınız. Biri şöyle demiş: *‘İçine koyacağımız bir karanlığımız olmadığında, ışık neye yarar ki...’*”

Bu armonik kelimeler sona erdiğinde Süleyman kütüphaneci kadını düşlemeye başlamıştı.

“Arzu da bir çeşit umut olsa gerek...” dedi ve gülümsedi. ■

GİTMEK ZAMANI

İçimde köprüler yandı kimse bilmedi
Aklımdan neler geçti, tuttum kendimi
Koca bir fırtınaydı, geç kalmıştı,
Ne ateşler kaldı bende köprüler tutuşturacak
Ne aklım, bir görüp bin rüyaya dalacak

Çağırın bir deniz kıızı gibi yolculuklara
Bu şarkı kimden kaldı dudaklarıma
Neden öptü bilmem durduk yere beni
Güzel gözlü bu rüzgâr, bu açık mavi?

Kara asfaltı sırtlayıp kaçırılmalı buralardan
Çıplak çocuklar küsmeden yağın yağmurlara
Ve henüz hiç köprü yokken yanmaya,
Bir çığlık gibi dağılarak gitmeli buralardan.

Özgün Ulusoy

O'YMUŞ ADINA AŞK DENEN

benim bir yalnızlıktan ötekine
sonu gelmez sokaklar döşediğim günler
meğer o'ymuş
ürkek adımlarıyla ardımdan gelen

geçip karşısına içimdeki çocuğun
olur olmaz masallar söylerken
bilsem
ne olur beni de yangınına ekle
der miydim hiç

mırıltılarla tırmanırken gecelerime
nasıl da anlamamışım
o'ymuş adına aşk denen

biz şimdi onunla
devrildi devrilecek bir ağacın
nice ölümlere aday
iki dalıyız

artık kimseler sokulamıyor yanımıza
pür telaş bir çocuk sesinden
ve şüirden başka

Tekin Gönenç

Tekin Gönenç
Aşk Konuşur Bütün Dilleri
Varlık Cep Kitapları

HÜZÜN KUŞATMALARI

Ben, hep hüznün yüklü şiirler yazdım
Çok acı çektiğim için ayrılıklardan
Geçen mevsimler ve seneler gibi
Gidenler bir daha dönmedi geri
Öylesine mahzun yüzüstü kaldım
Mahur şarkılarda kanadı yaram
Her Allah'ın günü, bakmaktan bıktım
Sonsuza uzanan, ıssız yollara
En son yoldaş oldum, bahtımca kara
Geceyi kuşlardan, daha çok sevdim...

Ben, hep hüznün yüklü şiirler yazdım
Artık bıktığım için ayrılıklardan
Gözleri sürmeli ceylanlarıma
İz, geçit vermeyen dağlara küstüm
Bağlarım bozuldu, fırtınalardan
Rüzgârla selamı sabahı kestim
Gögümü terk edip, yad ellerine
Geçen turnalara, sitem gönderdim
Edası nazenin, her akşamüstü
Can evimden vurdu, türküler beni
Her şafak vaktinde, çekildim dara
Gerçeği, düşlerden daha çok sevdim...

Ben hep hüznün yüklü şiirler yazdım
Gözyaşı döktüğüm için ayrılıklardan
Hayata bir türlü tutunamadım
Artık bundan böyle, harap beldeler
Sisler içindeki, tenhalar yurdum
Yalnız ve umutsuz, nihayet bir gün
Üzeri sevdiğim, lale ve çiğdem
Merhameti sonsuz bir anne gibi
Ölünce bağrına basacak beni
Toprağı, taşlardan daha çok sevdim...

İbrahim Berber

Aydınlatan bir kitap: Avuçlarımızdaki Cennet

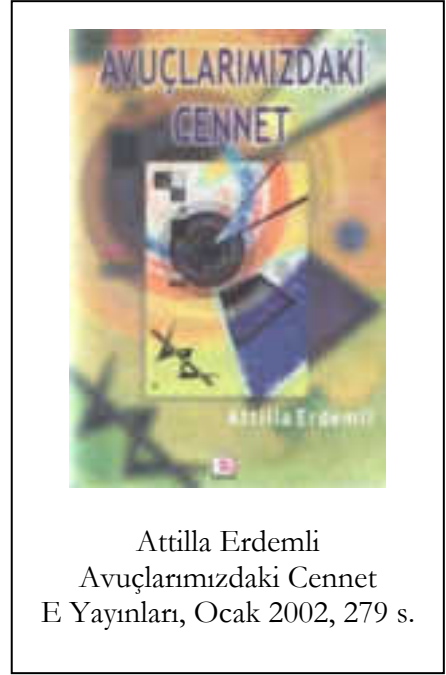
Vedat Kamer

“İlk söz en zor sözdür” diye başlıyor Atilla Erdemli kitabının İlk Söz’ünde. Yine burada da sözün doğruluğunu ortaya koyuyor.

Avuçlarımızdaki Cennet kitabı beş denemeden oluşuyor. Bu kitaptan düzyazılar beklemeyin. Karşınıza mısralar biçiminde yazılmış metinler çıkacak. Denemeler şiir değil ama bu şekilde düşünülmüş. “Anlatıda güzellik önemlidir” diyen Erdemli’nin asıl kaygısı bilgi’de.

Kitaptaki ilk denemenin adı “Kirlenmek”. Bugünü kurtarmaya çalışan politikaya; bilgi, kültür ve erdem ile gerçekleşmeyen devlete; sporda hileye, şikeye, dopinge; silahla sağlanan adalete; ün için yapılan sanata; aydınlatmayan, sorgulamayan felsefeye; aileye, çevreye; kısaca her pislığe değinmiş Erdemli. Pislik her yere bulaşmış. Sustukça nasıl da pislığe alet olduğumuzu haykırıyor ilerleyen sayfalar.

“Uygarlık pislığe karşı yükselir” diyen Atilla Erdemli haklı olarak pislığın bizim daha iyisini, daha yetkinini istememizi sağladığını anlatıyor. Pislikle bu kadar yoğrulmuş bu dünya ile savaşmadaki en büyük silahı işaret ediyor: Eleştiri.

“Sanı ile Bilgi Arasında” adlı ikinci deneme ise “Dünyada bilmek zorunda olan tek varlıktır İnsan” diye başlıyor ve “Bilgi olmadan İnsan olanaksızdır” sonucuna varıyor. Bu dünyada bilgi dediğimiz mükemmelliğe çoğu zaman ne kadar uzak olduğumuzun farkına vardıkça, eyleme dökemediğimiz bilginin söndüğünü gördükçe bilgiyi bulmak için ölçütlerimizi tekrar elden geçirmemiz gerektiğinin altını çiziyor Erdemli. Bu yaşama sorunu, sanı ile bilgi arasındaki varlığı bir anlamlandırma denemesi.

“Tarihli Yaşamak” imkânının başlangıcını “Neden?” sorusunda görüyor Atilla Erdemli; bunun olabildiğini ise dün–bugün–yarın bilincine bağlıyor. Sonsuza akan süreye eş kabul ediyor tarihi. Bu üçlünün bir araya gelmediği her an tarihli yaşamaktan ne kadar uzak kaldığımızı gözler önüne seriyor. Belki de kendisini anlayıp anlamadığımızı sormakta haklı...

Spor Felsefesi üzerine yaptığı çalışmalar ile adını duyurmuş Erdemli’nin dördüncü denemesi spor üzerine. Spor günlük yaşamın üzerinde görüyor. Spor sözcüğünün tarihsel gelişiminden yola çıkarak “Spor nedir?” sorusuna cevap arıyor. Spor bir haklılık için. Haklarımızdan nasıl da kolayca feragat ediyoruz...

Kitaba adını veren beşinci denemede, yaşatılmamış çocuklarla avucumuzdakilerin nasıl kayıp gittiğinden bahsediyor Erdemli. Her şeyi bir kuvve olarak insanın içinde görüyor, avuçlarımızdaki cenneti gösteriyor. Ona sahip çıkmak ancak kendisindeki insanı bulduracaktır kişiye.

Yazar İlk Söz’de bu kitabın ikinci baskısı yapılırsa birincisiyle aynı olmayacağına değiniyor; lakin isteği, okuyucunun da artık aynı olmaması, belki de onun da yazması olsa gerek. Bu kitaba kayıtsız kalamayacaksınız. ■

t a n d o ğ a n

u m u d u n ğ a i r i

yoldaşlar, nasibim olmazsa görsek o günü,
ölürsem kurtuluptan önce yanı,
alıp götürün
anadolu'da bir köy mezarlığına gömün beni.
n a z i m

ne görürüm
o günü
ne de gömülürüm
bir köy mezarlığına
anadolu'da

ne ki
ne tarih unuttur
ne yoldaşlar ne de yurttaşlar
dünü

bil ki
- Üzü dünyaya taşan çair -

bil ki
söylediğin denli
umut
yaşattı
yaşatıyor
yaşatacak

gelecek günü

Söyleşi: Nurullah Can

Kuzey Yıldızı: Son şiirlerinizde ölüm temasını işlemişsiniz. Bu hüznün, bu küskünlük neden?

Nurullah Can: Ben küçükliğümden beri hüznü ve karamsarlığı yoğun olarak yaşamış biriyim. Önceleri siyasal kargaşa içinde ölen genç arkadaşlarımızı şiirlerime alıyordum. Seksenli yıllarda yazdığım şiirleri bu gruba alabilirim. Doksanlı yıllardan itibaren ilerleyen yaşımın getirdiği ölüm ve yaşlanma konuları şiirlerime egemen olmaya başladı. Bu eğilim şiddetlenerek devam ediyor.

KY: Yazma eyleminizin hayatınıza yansımaları ve hayatınızdaki önemi nedir?

NC: Çok küçük yaşlarda okumaya, hem de sistemli okumaya başladım. Edebiyat, felsefe, tarih, coğrafya, bilim alanlarında ayırt etmeksizin okuyordum. Ama yazmak hiç aklıma gelmiyordu. Sonra bir gün kahvede otururken önümdeki kâğıtlara bir şeyler yazmaya başladım. Daha sonra yazdıklarım üzerinde daha çok çalışmaya ve işlemeye başladım. Bu yazma eylemi benim için önemli bir yaşam biçimi haline geldi. Yalnız ben çok az yazan bir şairim. Yirmi yedi yılda sadece yüz kırk beş şiirim oldu. Bunun da yüz otuz beş kadarı yayımlandı. 2001 Ekim ayından beri bir dize olsun yazamadım. Sanki şiir beni bıraktı gibi bir şey. Bu da beni çok korkutuyor.

KY: Şiirlerinizde kendinizden sokak şairi olarak bahsediyorsunuz. Sokak şairi olmanın farkı nedir?

NC: 1979'da iki kitabım birden yayımlandı. Şiirlerimi hep kendim bastırdım, hiç yayınevimi olmadı. İlk iki kitabım yayınevi etiketi altında basıldı ama onların da maliyetini ben karşıladım. Kitaplarım çok az dağıtılabildi. Sonra 1989'da bir kaldırımda oturmuş satılmayan kitaplarımın sayımını yapıyordum. Böyle böyle satmaya başladım. Önceleri sadece pazar günleri bu işi yapıyordum. Emekli olduktan sonra hemen hemen her gün sergi açıyorum. Bu işi izin verdikleri sürece ya da sağlığım elverdiği sürece yapacağım. Ya da yorgunluk ve bıkkınlıktan bırakacağım. Bazı kitaplarımı zaman zaman sahaflarda görüyorum. İmzalanmış kitapları satın alıp bana tekrar imzalatanlar da var.

KY: Dergiler sergiliyorsunuz, insanların bu dergilere yaklaşımı nasıl?

NC: Önceleri yalnız eski dergileri satardım.

Kütüphanemde birikmiş ve gönül bağım kalmamış eski dergileri birer birer satmaya başladım. Ama

gerçek değerlerinin çok altında bir fiyata satıyordum. Başka türlü alıcısı olmaz zaten. Son zamanlarda yeni dergileri satmaya başladım. Bu yeni dergilere haliyle gençler ilgi gösteriyor. Şiirlerini yayımlamak için bu dergileri haliyle bir araç olarak görüyorlar. Gençler amatör dergilerde işe başlamalı ve daha sonra ünlü, çok satışlı dergilerde boy göstermelidirler.

KY: Kadıköy'ün sizdeki önemi nedir?

NC: Kadıköy'ün benim yaşamımda önemli bir yeri var. Çok küçük yaşlarda bu semte ısındım. Toprak yollarını, tahta köprülerini, meyve ağaçlarını, tramvaylarını, denizini, insanların çok sevdim. Bu sevgim doksanlı yılların başına dek sürdü. Kadıköy'ü artık sevmiyorum desem yeridir. Yukarıda saydığım yerleri çok değişti ve yozlaştı. Sevilmeyen artık, terk edilen bir sevgili benim için.

KY: Hayatın şiire aktarılması nasıl olur?

NC: Hayat, şiire ya doğrudan ya da metaforlarla aktarılabilir. Bu şairine göre değişen bir disiplindir. Bence her iki durumda da önemli olan şiir dilini iyi kullanabilmektir. Şair hep sözcüklerle iç içedir. Sözcüklerini ve imgelerini hemen kâğıda dökmelidir. Sonra yazarım diye ertelerse ya unuttur ya da o kişi iyi bir şair değildir.

KY: Sizi şiire iten durumlar nelerdir?

NC: Bir şairin dağarcığında nesi var nesi yoksa her şey şiire aktarılabilir. Evi, çevresi, ailesi, sokakları, sevdikleri, toplum hemen şiire

aktarılabilmelidir. Bende de bu yaklaşımdan farklı bir şey yok. Şiir dilimin ucuna gelirse onu önce mırıldanırım sonra kâğıda dökerim.

KY: Sanatın iyi-kötü, eski-yeni, şekil-içerik gibi davası olmalı mıdır? Sanat toplumsal hakemlik yapmalı mıdır?

NC: Sorunuzun yanıtını zaten sorunuz içerisinde vermişsiniz. Sanat güzeli kullanmaktır. Güzol olmak zorundadır. Biçim-içerik tartışmaları da yüzyıllardır yapılmaktadır. Bu tartışmalar daha da süreceğe benzer. Çünkü toplum ve uygarlık sürekli değişmekte, yeni biçimler almaktadır. Sanatın toplumsal hakemliği belli belirsiz bir olgudur. Çok belirgin bir toplumsal işlevi yoktur. Toplumsal olayların hemen peşinden gelir ve sonra dönüştürür.

KY: Genç şairlerin önündeki olumsuzluklar nelerdir?

NC: Genç şairlerin önünde görebildiğim kadarıyla bir olumsuzluk yoktur. Olsa da bir deneyim eksikliğinden ve kültürel yetersizlikten söz edilebilir. Bu da zamanla giderilebilen bir eksikliktir. Genç bir şair kendinden önceki şairleri çok iyi okumalı ve özümlemelidir. Ama asla kötü bir taklitçi olmamalıdır. Kendi dilini bulmalı ve sunmalıdır.

KY: 1974'ten beri şiirinize varsınız. Bu serüveni bize kısaca anlatır mısınız?

NC: 1974'te yazmaya ve 1975'te yayımlamaya başladım. Evvelce söylediğim gibi yüz kırk beş şiirim var. Şiirlerim altı antolojide, dört yılda yer aldı. Altı ansiklopedi ve sözlükte biyografim yayımlandı. Dört kitabım var ve beşincisi birkaç ay içinde çıkacak. Ama ben kariyer endişesiyle hiç yazmadım. Ödül de aldım ama bunu şöhret için hiç kullanmadım. Şiir benim hiç ölmeyen annem ve babamdır. Öldükten sonra da şiirlerimin okunması olasılığı beni heyecanlandırıyor. Teşekkür ederim. ■

Bir kuru yaprak hafifliği

Esra Şahin

Serin bir sonbahar günüydü. Bir çocuk edasıyla, kaldırım kenarlarına biriken kuru yaprakları eziyor ve çıkan hışırtıların içindeki çığlıkları bastırmasını umuyordu. Oysa yorulmuştu umut etmekten, geleceği düşünmekten. Artık sadece yürüyordu, nereye gittiğini bilmediğini umarak. Aslında düşlerini kaplayan bilinmezlikte kaybolmaya gittiğini çok iyi biliyordu.

Suratına çarpan sert rüzgâr beraberinde getirdiği ılık kestane kokusuyla kışın yaklaştığını haber verirken, fonda da balıkçıların rüzgârdan kırmızıya kesen dudaklarından çıkan haykırışlar duyuluyordu. Solundaki geniş caddeye saptığında büyük istasyon binasını gördü. Yolculuğun en uzun süreceği bir yere almalıydı biletini, öyle de yaptı. Önce trene ilk bindiği günü unutmak istercesine etrafını süzdü. Sonra camın buğusunu silerek yaşadığı kentin manzarasına armağan etti anılarını. Artık yalnızdı...

Trenin ilk düdüğü ve hareketiyle yorgunluğunu da bıraktı çürük yapıların ölü kalabalığına. Trenin rayların üstünde kaymasıyla oluşan melodiydi işte özlediği. Huzurluydu... (Tekerekle rayların arasından sızan kanı görmediğinden olsa gerek) Kaçış nedeni yalnızca martılara söylediği bir yalandı. Şimdi sadece bulutlar ağlıyordu bu terk edişe. Rengini yitiriyordu kan, düşen yağmur damlalarını karşılamanın verdiği yorgunlukla. O artık taze bir ölüydü kendi yarattığı boşlukta boğulan... ■

ALABORA

Saymadım kaç zemheri geçti
Gözlerinden uzak düşeli
İçimde bir sürü davetsiz misafir
Zehirlenen benliğimin yok panzehiri
Özlemine iklimlere ilikledim
Yüreğim metalik griye çaldı
Kendimi adadım anasona
Bir demlik umudum vardı
Sen gidince o da alabora...

Özge Erel

ÇEVİRİ ŞİİR: PHILIP HACKETT (d. 1942)

Nice Damar

Philip, Boston'daki lise günlerinden beri şiir yazmış ve yayımlamıştır. Şiirleri Arapça, Çince ve Japonca da dahil çeşitli dillere çevrilmiş, ABD ve denizaşırı ülkelerdeki sayısız dergide, gazetede ve öteki süreli yayınlarda çokça yayımlanmıştır. Şair olmasına ek olarak, şair arkadaşlarının ve onların ürünlerinin tanıtımını yapmaktadır. Bunları başlıca, yaptığı yerel, ulusal ve uluslararası okuma serileriyle gerçekleştirmektedir. On Şiir (1974), Niye Telefonum Kesildi (1978), Klavyedeki Yüreğim (1981), İki Amerikalı Şair (1987), Seçme Şiirler (1988) adlı kitapları vardır. Ayrıca ders vermekte, çeşitli ödüllerde seçici kurullarda yer almaktadır.

ÖTEKİ TEPE

kalıt sözcüğü
kaygılandırıyor sizi
her şeyi tüketen
bir takıntı
olmuş o
piramidin üstündeki
yıldız
kesti
işaret ateşi olmayı
ve silikon
vadisini
kaplıyor sokakları
fiber optiklerle

bizler
bir zamanlar olabileceğimizi düşündüğümüz
kişiler değiliz artık
gözlerimiz
şeffaflaştı
yeşim taşının yeşili gibi
atalarımızın
görünüşleri
önüne geçiyor
mutluluğunun
kendisi
Sefiller'imizin

sen
olabilirdin yine de
uygun
değişmiş
seven
ve acımalı
Anka kuşu
tüketilmiş
yükselen
yenilenmiş

YÜKSEK ÇÖLDE

yüksek çölde
hızla geçti dört yıl
anımsarım hızını
yeşil Mohave çingiraklıyılanının
sarı üzerine siyahlı yabanarısını
deneyimli kızılderilileri
ve volkanik kızgın hendekleri

katıldım operaya
ölüm vadisinde
arasında renkli bir boyutlu dinleyicilerin
ve işaretli yaya geçidi
imledi yolunu
kokmuş suyun
toprak kavruldu ve çatladı
altında pabuçsuz ayaklarımın

çıplak bir sarışın vardı
görüngümü bulandıran bir düş
dübünümün merceğindeki keşişen tellerde
bir erkek tavşan
ama aç değildim ben
ırmak kıvrılıyor beni yuvarlayarak
geldim sonumun en yakınına

şimdi anılar yan yana konu
şimdi ve sonra arasında

[isimsiz]

kapsülünden fırladı gece
sarıncılar dedikodusunda günün
seyir defteri son sayfaya kampana çalıyor
bir adam zerdüş'tü selamlıyor
kentin
başka bir köşesinde
kendi renginde gecenin bedeni kadın
biraz tanıdık
sarhoşun biri çay ısmarlıyor
demlenmiş alkolüne arkadaş
acı fren sesinde sabitleşiyor
moruna çatlıyor çekirdek
cenin düştü
kent ağırlaştı
son fotoğraf gülümsüyor!

Nuray Çınar

Şaka gibi yaşamak

sabah şakaya gelmezdi o vakitler
gecenin yangın yerinde
elzem günahların hesabını vermek
tanrının yokluğunu
vicdana terk etmek olmazdı

aradığım sayfalarda dirilip
nesnelerin kılçıklarını sıyırıp
ısırana kadar etimi
tanrı şakaya gelmezdi
şafağın bağışlayıcısı

umut öylece ciddiymi
kaşlarını çattı, korktum
çağırdım birilerini umutsuzca
dua ettim birilerine
şafak arandım kayboldum
şarap şakaya gelmezdi
kanımın elçisi

gülmeye gelmezdi hayat
ortalıkta bıraktığımız çöpleri
gri çocuklara toplatmak
şakaya gelmezdi bakmak
gözleri açmak sabaha

Baran Esmer

İKİLEM

Etimin kurtuluşunu ruhumun
çaresiz zehirlenişine borçluyum
- André Gide

Bir sonsuzluk balkonda
Eski aşkları mı anlatır

Aşk ki konsül bir at gibi
Hep önde gider; biz onun kuyruğuyuz da

Bir güvercin bir serçeyi nasıl kovarsa
Öyle dövüyor bakışların beni

Bir kaplan bir kaplanı izlerken
Bir kedi bir kediyi mi yoksa

Sen bir kaplansın da
Ben bir kedi miyim

Fazla konuşamayacağım
Beni unutma

Ellerimdeki sonsuzluğun
Beni yordüğünü unutma

Ve şunu: Kadın bir beyittir benim için ancak
Ben sonsuz bir şiirin peşindeyim oysa

Uyuyor musun
“Hafiften, yavaş yavaş, evet”

Ölüyor musun, ölüyor muyuz
Ölüm uykudan daha hızlı elbet

Sen bir at gibi bana koşuyorsun rüyanda
Gece koşuyor, ölüm koşuyor şuramızda

Söyledim yeniden söylerim
O atların buharlaşan soluğuyuz biz havada

Uyuyor musun uyuyor muyuz
Duyuyor musun taşların uykusuzluğunu

Dünya peşimizi bırakmıyor
Biz bıraksak da peşini

Ömrümüzü işgal eden bir şey var
Sevmeden meşgul olduğumuz

Ölmüşüm ama diyorlar ki
“Osman Serhat yalnızlıkta ısrar ediyor hâlâ”

Uyuyor musun uyuyor muyuz
Duyuyor musun taşların uyumadığını

Tanrı ki kendinin yoksuludur
Taşlardan daha zengin değildir belki

Eserimin adı çocuğumun adı sitemdir benim
İhmal et beni ama unutma

Ben gideceğim bir gün, sen
Bir yılan sarılır gibi yalana sarılacaksın

Ben gideceğim bir gün ama
Farz et ki yaşıyorum

Kadıköy'deyiz ve
Çay içiyoruz

Unutma tahammül edilmez bir kartal olduğumu
Olduğumuzu

Ki serçeler çarmıha gerdi bizi
İkimizi

Sevincim, sevincimiz
Serçelerin felaketiydi çünkü

Bize nasıl ölüneceğini öğretmedi öncekiler
Nasıl seveceğini

Tırnaklarımızla kazıdık, oyduk
Hayatımızı nankör bir mermerden

Kum kumu nasıl sever
Kum saatinin içinde

Belki zamanı sevdik yalnızca
Eski hayatlarımızdan bugüne yenilenen çığırımızı

Bir çığ gibi döküldü üstümüze
Sapkın eğilimler

İki avcı kar altında
Dondu diyecekler

Paul Arthur'u niye vurdu anlıyorum
Erkek mi dişi mi bu kumru

Bulutların cinsiyetini
Karıştırıyorum

Büyük adamlar büyük adımlar
Küçültür mü aşkları yüceltir mi

Bir gün elbet hoş görülecek Puşkin'in gizli güncesi
Sade'in yaşadıkları

Gölge ki bir hayvandır
Dolaşır ahlak denen sıradanlığın üzerinde

Bir tek mısramı bile değişmem mi dedin
Her uykusuzluđa, her hazza

Ne demiştin:
“Uyuyor tanrı! Uyuyor aşk!

Uyuyor rüya! Uyuyor mutluluk!
Uyuyor haz! Ama daha da büyüyor

Gözkapakları acının”

Kırılan camlarıyla baktık gözlerimizin
Gördüğümüz suskun bir körlük, sağır bir çağ

???

Kanatlarım fazla geliyor artık bana

Manukyan öldü
Bütün genelevlere kara bayrak çekildi

Biz biricikliğimizin
Soylu bayrağını taşıyoruz gizli çekmecelerde
Unutma
Denizlerin sesini getirdiđimi sana

Lanetli bir denizci
Kendi kayığında boğuldu diyecekler

Farz et ki yaşıyorum ve
Kadıköy’de çay içiyoruz

Ömrüm parçalanmış, yitik yıllar
Artık kimse yapıştırılmaz

Tanrı bizim için yakıştırdığı evreni
Ters giydirdi ruhlarımıza

Yoksa biz de ölümsüz olacaktık
Melekler gibi

Ne diyordu gazete haberi
Ressamlıkla geçinen ve Van Gogh adında biri

Auvers yakınlarında bir tarlada
Tabancayla vurmuş kendini

Farz et ki yaşıyorum ve
Kadıköy’de çay içiyoruz

Yılların defterini dürüyoruz belki ama
Zaman denen şey de bizim defterimizi dürüyor

Doğduğumuz yılı uzatıp duruyoruz işte
Uzayan uzanan bir çocuđuz ölüme

Ben 1968’i uzatıyorum daha çok
...

Bir kış günü, İstanbul’da, Beyoğlu’nda
Elleri cebinde yalnız gezen bir çocuk

Öncesiz ve sonrasız duyumsuyorum
Kendimi bir tanrı gibi, birer tanrı gibi

Değişmeyen şeyler de var dünyada
Mum, çakmaktaşı ve kibrit ve tekerlek

Perde ve şemsiye, kadınların peçesi
Senin gözlerindeki ışık

Aşk, yalnızlık, ölüm
Ve birer tanrı olan bizler

...

Deđişmiyoruz

Hayatımız parlıyor ve sönüyor yine de bir kibrit alevi gibi
Biz birbirinde yansıyan gölgeleriz

Ve bir sakız gibi uzuyor şehir
Bizler o sakıza bulaşmış karıncalar misali

Aynı denize dökülen nehirlerimiz
...

İnsanlar ve hayvanlar beni gariptediklerinde
Kanatlarımı göster onlara

Erimiş mumdan kanatlarımı
Naif bir şiir belki, doğuştan mumya

Tanrı takmıştı kanatlarımı da
Bir zamanlar bu adama

Ben cahil bir gövde, nafile bir şiir
Belki mumya

Bu şişman adamlar arasında
Gittikçe cılızlaşan ruhlarınız

Farz et ki yaşıyorum ve
İstanbul’da, Kadıköy’de çay içiyoruz

“Ben hapisneden yeni çıkmışım
Sait’in karaciđeri sancılar içinde”

Rüzgâr, bir kapı durmadan çarpıyor
Sarıldığım mısraı Nâzım’ın ta çocukluğumda:

“En yalnız dalganın üzerine
Boş bir konserve kutusu”

Farz et ki yaşıyorum
Yaşıyoruz

Osman Serhat Erkekli

Sabah mahmurluğundaki vücudu döşemenin çıplak soğukluğuyla ürperdi. Bilincinin yerini, çok derinlerinden ilkel bir benliğin aldığı bir geceden önce, ayakları döşemeleri yakıyordu. Ateşe yürüyordu ayakları bir gece önce. Günün karaltısının kim bilir kaçınıcı saatiydi o sıralarda. Hiç de önemi yoktu geçen zamanın başucunda duran saat için ve saatin ritmiyle yarışan bedeni için. Birinde saatçinin bakır yağdanlığından çıkmış makineyağı devinir, diğeriinde ılık ılık can.

Terk edilmiş benliklerin sığındığı insan bedenleri, neon lambalarının renkli ve damgalı parlaklığından, loş sokaklara, karanlığın insan vücudunu yadırgamadığı otel odalarına doğru yol alır. Buralarda da özensiz gibi görünen oysa ince ince işlenen bir günlük yaşam vardır. Sizi şarapçılar, tinerci çocuklar karşılar. Bu kendi hayatlarını işleyen veya böyle bir hayatı işlemek zorunda kalan kişileri yabancı benliğin yadırgar belki. Geçersin... Otelin sahibi, İstanbul'un sıkışmış tarihinden bir Rum kadını, buradaki rengi soluk bir kaldırım taşı kadar parçası olmuştur bu sokağın. Besbellidir zamanın birinde bu sokakta öleceği. Mahallesinin müslüman fedailer, yüzlerinden gülücük eksik olmayan, onunla birlikte kaybeden insanlar cenazesini bildikleri bir Rum mezarlığına götüreceklerdir. Kuyu dibindeki su kadar az ışık gören fakat parıltılı mor menekşeleri sularken, onlarla konuşurken yaşam anlam kazanır bu yerde. Bu kuyunun duvarlarını oluşturan iki bina daha vardır. Üçüncü katta yaşayan Hayri Amca'nın karısı seneler önce işiğâ doyamadan bu kuyunun içinde can vermiştir. Her işini kendi yapmaya başlamıştır o zamandan beri. Küçük tahta çerçevesiz penceresinin önündeki tellerdeki çamaşırıları, kuyuya inen işiğâ renk veren tek şeydir. Eğreti tutturulmuş mandalların biri fırlayarak otelin camlarından birine çarpıp yere düşer. Yamalı bir pantolon gökyüzünden süzülerek menekşenin üzerini örter. Menekşe boynunu bükerek...

Odanın bir ucundaki cama çarpan karartının sesi, henüz alışmamış kulaklarda bir şok etkisi yaratıp soğukun ürpertisini bacaklardan bütün vücuda taşıdı. Sesle beraber odanın ortasındaki büyükçe yataкта yarı çıplak bir figür

öbür yanına döndü. Perdeden sızan aydınlık, bıçak keskinliğinde dar bir huzmeyle yataktaki kadının boynundan saçlarının arasına süzülüyordu. Gününün ilk sigarasını yakıp banyoya ilerledi. Kapıdan girer girmez karşısına çıkan aynayı kendi yaptığı bir tabloyu inceler gibi inceledi. Başkalarının oluşturduğu tuvalin üzerinde gezinen onun renkleri. Dumanı yaşam gibi karıştı, tabloyu şekilden şekle sokuyordu. Gözlerinin altında oluşan torbaları parmaklarıyla ovdu. Kendisini değiştiremiyordu, morluklar kalıyordu öylece. Morluklar gözlerinde, beyinde, ve hâlâ daha kendisiyle hırsız-polis oynayan benliğinde... Hayat farklı yüzlerini gösteriyordu; kimi zaman kendini alamazsın onun kollarından, çekip götürür seni bilmediğin bir yerlere ve bir gün menekşenin nefes alamadığı bir yerde nefes almaya çalışırsın. Sevgisiz döşenmiş yollara sevgisiz basan bir ayak da sen olmuşsundur.

Sevgi onun hayatında su yüzünde seken bir taş gibidir. Aşkı öncelerden beri çok da alışmamış olduğu varlığından ırak bir duygu kabul etmiştir. Sanki aşk sadece televizyonda veya raflarını dolduran yalnız kitaplarda olabilecek bir şey gibidir ve bir türlü o camı kırıp da onun tarafına geçemez. Bu yüzden kadınlara da insanın hayvan yanlarının hava, su gibi bir ihtiyacı gibi bakardı, başka bir şey değil. Arkadaşlarının delikanlılık aşklarıyla pervasızca alay ederdi.

Sevgi bir gün onu da ele geçirdi oysa. Köşeye sıkıştırmıştı onu. Beylik söylemleri arkasında çivili bir duvar gibiydi. Sevgi üstüne geldikçe çiviler vücudunun derinlerine işliyordu. Çok uzaklarda bir sesi duymaya çalıştı aylarca. Sabah rüzgârlarından tenini kokladı. Karşılıksız bakışları kanadı yüreğinde. Bir sokak kedisi kadar özgür olmak vardı ona yaklaşırken. Zaman bir idamlığın, idam sehпасına yaklaştığı anlar gibi geçiyordu, boşlukta süzülür gibi. Odasına döndüğünde yaşam, etrafında devinen uzak olduğu bir kavram gibiydi. Beyni güçsüz kalıyordu bir şeyleri yargılamaya, olan biteni izliyordu rahatsızca. Zaman uzuyor, kararıyor ve acı veriyordu.

En çok gecelerin gelmesini istemiyordu. Geceler, kendisiyle baş başa kalıp cehennemlik işkenceler çektiği ve hep kaybolduğu zamanlardı.

Bunlar alışıldık çileleri olmuşken bir gün caddeler boş kaldı. Kediler onun yokluğundan habersiz umursamadan ortalıkta dolaşıyordu. İnsanlar hiçbir şey ifade etmiyordu; cadde boştu. Her şey durgun, görüntüler dönmemekte ısrar eden bir film şeridi gibiydi. Varlığı gözlerinden ibaretti ve gözleri de boş caddede bir arayıştan. Bu günler ilelebet devam edecek kâbusun habercisiydi. Caddeler öylece boş kaldı. Aylarca o gün onu tekrar görebileceği umuduyla alkol gecelerinin sabahlarında güne gözlerini açtı. Zaman sonsuzluğuna acıları katıp aldı götürdü sonra. Eski benliğine çabuk bir geçiş yaşadı. Uzun zamandır uğramadığı ortamlarda değişiklikler olmuş, yeni insanlar kaybolanların yerini almıştı, onun yokluğunda da olduğu gibi. Aşkı tatmış benliğindeki acıları yine terk ettiği ruhla sahiplendi.

O, aynadaki bulanıklığı çözmeye çalışırken, sabahın hafif rüzgârının aralamaya devam ettiği perdeden ışık, artık odanın daha derinlerine doğru ilerlemeye başlamıştı. Aydınlik bütün korkularını aydınlatıyordu, rahatsız oluyordu. İşte kapana sıkıştın, dedi. Kendi kendisini bir kuyunun görünen dibinden çok daha derinde bir yere hapsetmişti, kendi iç zindanlarına. Küçük bahçeye bakan pencereye gidip, pencereyi açtı. Düz beton duvarların vurguladığı derinlik ona ölüme son uçuşa kurduğu senaryolarını hatırlattı. Bir ses onu beyninin derinliklerinden dışarı çıkardı. Hayri Amca yaşlı bir gülümsemeye karşı pencereden günaydın dedi bu bilmem kaçınıc komşusuna. Cevap verdi ama bir insanla konuşup insanlığıyla yüzleşmek, celladıyla yüzleşmek gibiydi. Vücudunu odanın neminde yüzmeye bıraktı tekrar. Odada yüzüp bir kayaya sığınırçasına yataktaki figürün yanına sığındı. Kapanda kalmıştı benliği artık. Yanı başında duran fahişenin saçlarını okşuyordu. Saçları parmaklarını kanatıyor, acılar içinde sessiz sessiz kıvranıyordu. Ona sarıldı. Kapandaki son bir debelenmede içindeki duygusuz ve sevgiye susamış yanlarını hissetti. Bombostu... ■

RENKLER

Başka renkler düşerse pay diye
Paylaş diye yaşam paydana
Senden önce söylenmişse saman sarısı
Ya da seni hiç sevmemişse ahmak ıslatan kırmızı
Yanlışsa geçmişin
Yanılmışsa içindeki gökkuşağı,
Yürümek çok mu zor suyun akışında

Nurduran Duman

ÇIKMAZ SOKAK

galibi yok bu savaşın
yorgun kader
eski bir aldanişın kanattığı ellerim

yalın bir sükûnetle
çekilmeliyiz
ateşkes!

yağmurla
yağmalanmış toprak kadar
sancılı akmalıyız bulanık sulara

eskici sepetinde gözyaşı
ikindide ağır düşünce
olmalıyız

yürümeye devam et ve sevişmeye
zaptı zor isyan
rüzgârda üşümüş zarafet
hiç konuşulmamış sözlerinle

utangaç kırmızı
rengi kor yürek

Fatih Özcan

PAPATYA

Zamansızlığımdandır güzelliğim.
Yol kenarını mesken tutan papatyalar,
kurtaramazlar canlarını,
dikkatli çocukların tutkularından.

Bütün yapraklarım “sevmiyor” diye,
ucuz bir hediye olamam gerçi,
ama bilinir ki;
ne zaman bir çiçek dalında kurusa,
bir sevgili daha çok üzülür.

Yüzünü görünce onun,
ne de çok isterdim incinmesin.
Benden önce sen ispiyonlasaydın keşke
başka bir adama harcadığın sevgini.

Kırmızıyı esirgemeyen çay bardaklarının
ince bellerine dayanamadan,
beni de aldatıyordur belki,
sevinince terleyen parmakların.

Şubat 2002

Özge Dirik

...VE AŞK ÖLDÜ

balkan/kasım:

toros gibi dağlıktır
kalbe giden yol
sarptır:

balkanda yaşamak gibidir
seni sevmek

karakış:

benim dağlarımda
ne tipiler vardır
bilirsin

işte
suratıma çarpan her kar tanesi
senin sevgini hissettirir

terör:

isyansa eğer
dudaklarına dokunmak dağlarımın
asiyim

mart ayında saldırı:

ve gelir
el değmemiş mitralyözlerle
sınırlarımı tararım

haziran ve hasat:

yaz geldi sonunda:
ürünü kaldırmadım tarlalardan
ve armut ağacının gölgesinde içilen
son dal sigaranın bile
tadı yok
sensiz

eylülünden sonrası:

seni sevmek
engin marmara'ya bakıp
ufuktan ötesini görmek yerine
sahildeki yosunları
seyretmek oldu
sonra

Özgür Macit

UMUT, KADIN VE KRİSTAL GÜL

Yalınayak salınıp sardunyalılar diyarında
Kalbimin gelinine yüz aradım;
Daraldığım da oldu gelincikler arasında
Ve kanadığım da güllerle.
Her duayı kanadında taşıyan melek,
Şimdi yine aziz ve gelin,
Kan taşından çanak içinde yitik,
Kendi suretinden bir dünya yaratmış belki
Ama
Daima kazanan aşkı ve kadın;
Yarısında gömülüp kaldığı çöplükte
Bir bataklık tadını almaya çalışırken
Düştü elinden
Hayatının kendisine adadığı tek anının
Takviminden kayıp gittiği gibi
Kristal gül
Ve
Havalandı geceliğinin eteği kadının
Uçmak hevesinde kırılan
Saydam yeşil yaprak gibi...

Durdu ve,
Ve kendini kendine boğdu
Ağtı
Dağılan gül dilinde...

İlker Balkan

Garaj kapısı açık... Tam düşündüğüm gibi... Cebinde beş kuruşun kalmadı, diğerleri gibi para sayarak giremezsin içeriye... Farkına varmadığın tüm açık kapılar, boğazında düğümlü kalan çıkmaz sokaklar adına sesleniyorum sana: Bu fırsatı kaçıрма. Şu sokağı geçivermen yeterli. Hadi zorla küçük bacaklarını, annenden aldığın o biçimli bacaklarını, sigaranın kararttığı akciğerlerini çalıştır, koş, öncesini sonrasını düşünme, koş. Aman arabalara dikkat et, koş, koş... Oldu işte içerdesin. Başardın. Çalan şarkı senin için. İyi hissediyorsun kendini, dünyayı kurtarabilirsin. Tüm şarkılar senin için. Çocuklaşıyorsun, bisikletin üzerinde bağıra çağıra şarkılar söylediğin o büyülü günlere dönüyorsun. Onlar paklar seni. O zaman bu zamandır neler geçti başından, hangi kuytu köşelerde karnını tutup hıçkıra hıçkıra ağladın, kimler üzdü seni, kimler gitti sen kaldın... Sen kaldın. Oysa göçebeydi ruhun. İşte o şarkı çalıyor, kulak kesil. Kayan bir yıldız anlatıyor. “Tıpkı benim gibi...” diye geçiriyorsun içinden. Kendini kandırıyorsun. Bir yıldız değilsin ki göz kırpan, kayasın. Yükselmeden düşemezsin, düşmeye ne kadar meyilli olsan da.

Güneş insanda sarılma arzusu uyandıran küçük bedenini ısıtıyor. Müziğin yakınıdasın. Yosun tutmuş merdivenlerden iniverdiğinde kalabalığa karışacaksın. Duvar köşelerinde çöreklenmiş olanların bakışlarını üzerinde topluyorsun. O gözlerde kendi yansımını arıyorsun. Şirin bir kız olduğunu söylüyor biri, bir diğeri bacaklarının çok düzgün olduğunu; biri seni umursamıyor, kaçırveriyor gözlerini. “Neden yalnız?” diyor biri, “Yalnız olmaması gerekir onun gibi bir kızın...” Bilmiyor ki sen yalnızlıksın, özlenensin, kaçılansın, hak edilen mahkûm olunansın. Yalnızlık gibi yitiksiz. Sessizliksiz. İsimsizsin. En çok da hüzensün.

Kalabalığa karışyorsun, arkadaşlarını buluyorsun. Gülüyorsun, bağıyorsun, dans ediyorsun. Kendini var ediyorsun. Var olan sen misin gerçekten, emin değilsin. Bedenin, tavırların, gülüşün, bakışın... “Ben” dediğin bu mu? Sen misin? Sen kimsin, dedim ya, isimsizsin. Anonimsin. Sevdiğin her şarkıda saklı o küçük,

yalnız kızsın. Gün senin günün. Dünyayı kurtarabilirsin, kendini kurtarabilirsen eğer.

“Sana âşık olmayacağım” diye mırıldanıyorsun dansını izleyen donuk, mavi gözlere karşı. Bambaşka şeylerin peşindesin, o gözlere “Sigaran var mı?” diye sorarken. Kim üzdü seni bu kadar, söyle bana... Kim üzdü seni, sigaraya, saçma sapan şarkılara, bakışlara bağımlı kılacak kadar? Dans edemiyorsun, biliyorsun. Belini kıvrıramıyorsun, adımların uyumsuz, kendinden geçmiyorsun saçlarını yapmacık bir cesaretle savururken. Yine de güzelsin. Endişelenme, güzelsin.

Mavi gözlü adam uzaklaşıyor senden. “Bir arkadaşımı gördüm de... Sonra bulurum ben seni.” Bulurmuş, nerde olduğunu biliyor mu ki bulacak. Neredesin? Soruyorsun kendine, neredesin... Sorulardan bıkmadın mı artık? Arkadaşların eline bir kutu dolusu dondurma tutuşturuyorlar. Kahve aromalı dondurmalar. Konser bitmek üzere, gece çökeli çok oldu. “Dondurma meleğimsizsin sen bizim” diyorlar. Öpücüklerle boğuyorlar seni. Dondurma meleği, işte sen busun. Her melek gibi bir amaç uğruna buradasın. Kimi kurtaracaksın? Dünyayı deme, dünya çok büyük, küçük bir melek için. “Bir şarkı söyle bize” diyorlar. Naza çekmiyorsun kendini, sana göre değil; çocuksu sesinle bozuk bir melodi mırıldanıyorsun: “Bir melektin sen, gecenin karanlığında yitip gittin. Günahlarınla gittin.” Alkışlıyorlar: “Dondurma meleğinin şerefine içelim!” Vişne votka içiyorsun. İçtikçe kanatlanıyorsun. Gerçek bir meleksin sen. Bağışlıyorsun gidenleri, kalbindeki katılık çözülüp dağılıyor. Hafifliyorsun. Bembeyaz düşlüyorsun kendini, anlık köpükler, saf eroin, kar kadar beyazsın. Gözleri kör edecek kadar...

Sokağa çıkıyorsun. Geçtiğin geçmediğin tüm sokaklar vatanın senin. Dondurma kutusuna sıkı sıkı sarılmışsın. Yaşlı bir eskici görüyorsun. “Dondurma ister misiniz?” Gülümsüyor adam, sarı dişleri ortaya çıkıyor. “Dondurma ister misiniz?” diyorsun çekinerek lüle saçlı genç bir adama. Çekiciliğinin bilincindeki tüm adamlar gibi imalı konuşuyor: “İşte aradığım buydu.” İçinden “Dondurma mı, ben mi...” diyorsun. Melek olduğunu anımsıyorsun; melekler cinsiyetsizdir. Kibarca iyi geceler dileyerek terk ediyorsun onu.

Bir apartman girişine çömelmiş küçük bir çingene görüyorsun. Kanın kayıyor ona, yanına varıyorsun. “Dondurma yer misin?” Şaşkınlıkla gözlerini kaldırıyor çocuk. Senin gibi bakıyor, hüznü dolu, iri iri... Ürperiyorsun. Aceleyle ona bir dondurma uzatıp uzaklaşıyorsun oradan. “Abla bırakma beni!” diye peşinden koşuyor çocuk. “Dondurma istemiyorum bir ekmek parası ver bana! Babam beni dövüyor abla, bırakma beni...” Duymuyorsun, duymak istemiyorsun. İçin yanıyor, dondurma basıyorsun. Baban seni de dövüyordu. “Babam beni dövüyor abla, bırakma beni...” Bıraktın onu, seni de bırakmış oldukları gibi.

O adama rastlıyorsun, bebek yüzü esrarkeşe. Yalnızlık onu da bürümüş. “Belki de o da bir melektir” diyorsun içinden. Melek olduğunun farkına varmış bir melek. “Hey, dondurmam var” diye sesleniyorsun. Duruyor, yanına gelip yanaklarından öpüyor. “Nasılsın? Uzun zamandır görmedim seni.” Yavaşlayan metabolik ritminden, dalgınlaşan tavırlarından

onun son durak olduğunu biliyorsun. “İyiyim, orda burdayım işte... Ya sen?” “Ben de” diyor, “Gidenlerden değilim.” Gülümsüyorsunuz. Ne güzel, aynı dili konuşuyorsunuz. Birdenbire üzülüyorsun onun için. Kendin için üzülüyorsun. Düşmeye meyillisiniz, siz melekler. “Biliyor musun” diyor, “yaşam sonsuzmuş gibi geliyor bana.” “Değil...” diyorsun, oysa sana da öyle geliyor.

“Bazen kendimi bir filmde zannediyorum. Düşük kalite bir film ve fon müziği öyle yüksek ki söylenenleri duyamıyorum. ‘Seni seviyorum’ diyorsun, bense ‘Susuzluktan ölüyorum’ diye anlıyorum.”

“Seni seviyorum” demek istiyorsun, diyemiyorsun. Gözlerini eğiyorsun. Gece yanağından süzülen yaşları gizliyor. Dondurma meleğiydin sen, tüm dondurmalarını dağıttın. Kesin artık şu fon müziğini. ■

27/05/2002

UMUTLAR

yalnızlığının bitişinin mutluluğu
dönüştü yıldızların ışığına
kan gözyaşları ise bitmişti
rüzgârın onları uzağa götürmesiyle
umutlar yeşermişti kuzey yıldızının ışığıyla
gümüş bir ağacın gölgesi kadar huzurlu
sessizliğin sözcüklere dönüşmesi kadar güzel
ve dostluğumuz kadar ölümsüz

3 Ocak 2000

Vedat Kamer

ACI

Elimde kan kokusu, tütünle karışık
Yitik bir ömrün enkazına dokunmuşluk
Acıyla doğan güne, kaldırdığım kadehler...
Her girişinde odaya güneşin,
Sen misin diye ayağa kalkmalarım.
Nerdesin, canımın suyu nerdesin,
Yetti artık kaçmaların, gitmekliğün
Ben burdayım sen, sen nerelerdesin

Didem Seven

umut biriktiriyoruz yok olan hayatlar arasında

mavisel yener'e

kalk gidelim anne, bak daha şiiir bile başlamadı
kalk gidelim!

tut ki bir ipin ucuna asılmışız
üstelik daha yaşanacak onca gün var
bir hastane köşesinde sırtımızı ormana dayayıp
umut biriktiriyoruz yok olan hayatların arasında

kanayan yaralarımızda daha kurumamış
ölümler görüyoruz yanımızdaki odalarda
acımızı çekip, kalanlara ağlıyoruz
çığlıklar atılıyor bolca, bir o kadar da gözyaşları

sabahında umudun, birkaç kişi daha ölüyor

söyledim anne ben bayramları sevmem
limon kokulu, tıraş losyonlu muhabbetler
- oldum olası sıkar beni

kan görmeye dayanamam

bilyeler biriktirdim allı morlu
- parklar bahçeler yaptım içine

bu yabancı şehir üzdüyse seni
- kalk gidelim anne

bir şehre daha borçlanıyoruz
yüreğimiz yeldeğirmeni
nerede duracaksa oraya kadar
var mı ötesi?

Alper Akdeniz

İKİLEM

Sözcüklere asarsın saksı diplerinde yeşeren lanetli vücudunu
Çıkarıp yeşillik tadına gebe duygularını
Ahşap binaların cumbalarına peşkeş çekersin

Önemlidir
Çiğnediğin gölgelerin üzerinde kalan ayak izlerin.

Parmak hesabıyla kanatılır geçmişin izdüşümü.
Ansızın bahar düşebilir üzerine
Tüm yabaniliğine rağmen ayaklarının dibinde
Küçük bir kız çocuğu açabilir.

Ellerin yabancı bir ülkenin renklerinde
Uysal resimler doğurabilir.

Tanımadığın kokulara yaslanıp
Uçurtma kuyruklarında dans edebilirsin.

Mahkûm olabilirsin soru işaretlerine
Aynadaki çizgilere bakarak buruşturup atabilirsin ölümü

Özgürsündür ne de olsa
Ağaçların özgür olduğu kadar.

Gökçen Göksal

GECE GETİRİLEN KIZI SEVDİM

Hamdi Özyurt

Evimiz tek katlı, eski bir demiryolu lojmanıydı. Misafirsiz günümüz yok gibiydi. Tren yolcuları beklerdi bizde.

Evimiz daracaktı, ama gönlümüz genişti. Gecenin herhangi bir saatinde kapımız çalar, birkaç uzak akraba ya da köylümüz damlardı içeri. Annem uyanır, üşenmeden onlara yemek hazırlar, yataklarını yapardı...

Yine bir güz akşamının ilerleyen saatleriydi. Acı kömür dumanı kâbus gibi çökmese, kent sisi beyaz bir atkı gibi boynuna dolayacaktı. Belki o zaman sokaklar, kör bir ressamın fırçasından çıkmışçasına renksiz, biçimsiz ve kasvetli olmayacaktı. İyi ki sokak lambaları vardı. Sokak lambaları, en iyi gündelikçi kadınların bildiği türküler gibi yanıyordu. Türküler ki, olmasa hepten korunaksız kalacaktı dünya, bomboş...

Evimize en yakın sokak lambasının altında bir adam duruyordu. Sırtında yük mü vardı, birini mi taşıyordu, duman ve sisten seçemiyorduk. Kapımızı çalıp çalmamakta tereddüt ediyordu. Camdan kendisine baktığımızı görünce kapıya yöneldi, çaldı. Annem açtı.

“Tren tehir yaptı, geceye kaldık. Bu saatte köye araba yok, o yüzden size geldik... Kızım hasta; kızım ölüm önünde. Tanrı misafiri dedim çaldım kapınızı... Ağzına bir lokma yiyecek sürmüyor. Bunlar yolda aldığım haşlanmış yumurtalar; o yemedi, siz yiye.”

Adamın sesi bir var, bir yok; sesinin turnakları tırmalamaktan kırık. Adam çığ gibi çöküktü.

“Bizim hikâyemizi hiçbir kitap yazmaz oğul. Hiçbir dile çevrilmez çektığımız. Acımız taş gibi kalır düştüğü yerde.”

Annem yatak yaptı, kızı yatırdılar yatağa. Şiddetli kumral bir kızdı, nerdeyse sarışın. Saçları sonsuza dek uzayacakmış gibi dökülürken, nedense omuz başlarına yetişir yetişmez, ‘kırt’ diye kesilivermişti. Kırpikleri kömür is, gözleri ışıksızdı. Beyaz bir bayrak gibi dirençsizdi kız. Beyaz bir bayrak gibi kirli ve titremekteydi. Dudakları dudak değil, mor bir mühürdü zarf sarısı yüzünün ortasında.

Her akşam ben resim yapardım, deprem bile olsa resim yapardım. Peyzajlarımda hep kavak

ağaçları olurdu. Uçlarına leylekler yuva yapardı kavakların. Bir nehir geçerde mavi, balıkları olağanüstü büyük olurdu. Bulutlar buluttan çok pamuğa benzerdi. Şehirler yapardım surlar içine, ama hep surların dışına taşardı evler. Çatılarına güvercinler konardı evlerin. Çocukların sapan lastiklerini müthiş sağlam yapardım. Siyah iskarpinli kadınlar yapardım, ellerinde filelerle pazardan dönerlerdi. Metruk bir han yapardım, yeşil bir bahçe içinde. Boş bir hamak, kırmızı karanfiller yapardım. Lacivert denizler yapardım mor dağların ardına. Martılar konardı gemi güvertelerine...

Resim defterim, boya kalemlerim önümdeydi. Bir şeyler çizmeye çalıştım, olmadı. Çocuk aklım allak bullaktı.

“Benim kızım okulunda birinci. Türkçesi sağlam. Benim kızım geyikkız... İçi oyulup bitmiş kızımın, anlamamışız. Birden düştü, aldım Elazığ’a götürdüm. Hastane koridorunda üç gün yattı. Yatak yok, ilaç yok... ‘Yedi tane baş taksak bile yaşamaz’ dedi doktor, ‘geri evine götür.’”

Annem, kardeşlerimi yatırmaya götürdü. Ben uyumadım. Babasıyla birlikte başında bekledim kızın. Ağır ağır, acele etmeden resmini yapmaya başladım. Resim belirginleştikçe kız kötüleşiyordu. Yanaklarını allandırdım, ışık verdim gözlerine...

Babası bir şeyler mırıldanıyordu. Dua mıydı, ağıt mıydı, anlayamıyordum.

Sabahın ilk ışıkları belirmeye başlarken resim bitmişti. Öyle güzel, öyle güzel bir resim olmuştu ki, kendim bile inanmamıştım yaptığımıza.

Su istedi, babası dudaklarını ıslattı kızın. İnce çiy tanecikleri gibi kaldı su, mor yaban lalelerinde. Derin bir iç çekti. Gözleri, bir mumun biterek sönmesi gibi kapandı. Başını ikinci vaktinde bir ayçiçeği gibi yanına döndü.

O gün bu gündür saklarım o resmi. Her gün bakarım, baktıkça yaşatırım onu. Ve bir aşk yaşar içimde. Aradan sanki yüz yıl geçti. Kendimi geliştirdim, resim eğitimi aldım. Çok âşık oldum, sevgililerim oldu. Ama ben ne daha güzel bir resim yapabildim, ne de kimseyi daha çok sevebildim. ■

Bozulmuş saatime bakıyorum. Çizik içinde... Kısa olanı neydi? Hangisinin hangisi olduğunu bilmeden onlardan bir şey beklemek saçma. Uykum var. Saniyeler gözlerime batıyor. Göz açıp kapayınca kadarla dinlenilmiyor. Sırtımdakileri kenara koyup tabureye oturuyorum. Bir an bedenim yokmuş gibi geliyor, bedenim yokmuş ve ben nedensiz bir varlıkmişim gibi... Büyük boşluk... Birileri gitti, birileri günü –bu en olmadık zamanda; en göz kamaştırıcı, en akıldan çıkmayacak saatte– caddenin ortasında bıraktı ve çekip gitti. İnanılmazdı tüm olanlar; özellikle bu kadar ferahken, tam da bu zorunlu birlikteliğe alışmışken bu olanlara inanılmazdı. Kulağa hoş gelen kelime oyunlarına bağımlı olmak, terk edilmekten daha çok kırardı kalbini. Ama ikisi de kendilerine birer yer bulmuştu saatlerin arasında. Aralarında geçenleri kimseye anlatmazdı. Hayatında çok güvendiği candan varlıklar yoktu. Gittikçe fazlaşan yerçekiminin insanı boğduğu zamanlar en zor geçenlerdir. İçinden çıkılmaz bir karton kutunun içinde, kollar, bacaklar bağlı debelenmek kadar anlamlıdır sakinleşmeye çalışmak. Sinirli saatler zor geçer dedim.

Yoğurtçu geldi. Mavi olanlar sağda dursun, hafif olanları üste koy, ayrı rafa yerleştirilecekler. Abi, bu insanlar kendilerini kandırıyor. Test ettirseler bunlar da normal yoğurt çıkacak. Ama düşün biraz kim ister kandırıldığını birinden öğrenmeyi, onlar bilerek kandırılıyormuş gibi yapmayı seçer, boş ver sen... Yoğurtçu gitti.

Buyurun efendim, istediklerinizi hazırladım. Peki, iyi günler efendim. Gönül rahatlığıyla çıkıp gittiğiniz şu dükkânda sizin hesabınıza bir şeyler döndüğünü fark etseydiniz ne olurdu acaba? O her defasında aldıklarınızı yüklediğiniz defteri hiç tutmadığımı, bana olan borcunuzu her ay kendi kendinize belirlediğinizi bilseydiniz ne hissederdiniz? Hayal kırıklığı mı? İşlerin istediğiniz gibi gitmesinden kaynaklanıyordur herhalde! Kızgınlık mı? Size seçme şansı verdiğim, kendi üzerinizde hak sahibi yaptığım için mi? Tüm olan biteni size anlatıp sonra yüzünüzün alacağı o anlatılamaz ifadeyi seyretmek isterdim. O çok istediğiniz egemenliğe, bilmeden her gün sahip olduğunuzu fark ettiğiniz an çok değerli olurdu benim için. Sizin

hayatınızın şaşkınlığı, benimkinin zaferine dönüşürdü çalan çanların eşliğinde. Ben, akrep ve yelkovan dans ederdik karşınızda, kısa olanı hangisiyse onun üzerinde zıplar, uzununu yakalardım. Size bunu da yapabileceğimi kanıtlardım. İyi günler efendim.

El titremesi, erken saatlerden kalma huzursuzluk, kalıba karşı çoğalan kütle, baharın savurup uzaklaştıramadığı turuncu, yakıcı öfke, herkesin bildiği, kimsenin görmediği garip, ucube, kangren kin, ağlama hevesi, kimsenin olmamasını beklerken, kaynaksız ağrı, kaldırılamayan çuval, açıklanamayan giz, gizlin görünmeyen gereksizliği, iskelenin mutluluğu, suyun değişkenliği, çabuk, keskin bir çığlık; geldiği yer önemsiz, buraya gelmesi değerli, önüne bak, kafanı kaldırma sakın! Seni kimse... El titremesi...

Dükkân kapısı gürültülü bir biçimde ayağıma indi. Suç bende, ayağımı çekmeliydim yolundan. Benim dükkân kapım da olsa belirlediği bir yolu var. Benzemiyoruz. Sokağın köşesinden bir kadın saptı, dükkâna yöneldi. Bir paket un ve bir şişe yağa ihtiyacı vardır belki günlük sıkıntısını gidermek için ya da 'onun herif' birden anason krizine girmiştir. Öyle ya da böyle dükkân kapalı ve ben pek sayın kapımı bir daha rahatsız etmek niyetinde değilim. Acımayla karışık bir sevecenlikle kafamı sallıyorum (laf aramızda artık yüzümdekini düşürmeden kafamı sallayabiliyorum). Kadının sözleri boşlukta bir yerlerden geri geliyor. Tüh, çocuk patlayacak ağlamaktan. Doğru tahmin edememişim, önemsiz. Eve yürüyeyim.

Ben yokken bir şeyler dönmüş olmalı. Ev darmadağın. Kedi girmiştir herhalde, çok yüz verdim zamanında. Çok yüz verdim. Şimdi her geldiğinde defolmasını istiyorum. Sıkıldım onun gözlerinden. Salak hayvan bütün gün akrep kovalamıştır yine. Bütün gün kovaladığı, küçük gördüğü o yaratığın kendi için oluşturduğu tehlikeden habersiz yaşayıp gidiyor. Ama nasıl olsa bir gün akrep onu da sokacak. Önce kırılanları toplamalı, işin en can sıkıcı kısmı da bu. Bir dakika, şu yerdeki siyahlık da ne? Anlaşılan bizim kedi haklamış bu defa. Düşündüğüm gibi olmadı, neyse...

Kendi parlaklığının farkında olmayan yıldızın titrek alevinde önümü görmeye çalışıyorum. Ben yokken bir şeyler dönmüş olmalı, yoksa bu kadar yabancılamazdım dünyayı. Şu anda duymak istediğim son şey onun nefes almayışının sesi -ki onu da tümenden kulak kesilip başarılı müzisyenlerim örs, çekiç ve üzenkiye yolluyorum yokluğu bestelemeleri için-, bu bana çok acı veriyor. Acı çekmeyi uzun zaman oldu. Üç saat var mı? Gülmeyin efendim gülünecek tarafı kalmadı hayatımın. Beşer dakikalık gerilimlerle, elverişsiz kıyı tipinde oluşmaya çalışan gelgitlerle sürükleniyorum. Büyük bir şeylerin yokluğu da hissettiriyor kendini. Mavi, yeşil, kırmızı olması fark etmeyen büyük bir renk gerekiyor bana. Olanaklıysa üzerimden aşır beni boyasın ya da hiç değilse giysilerim ıslansın. Yetsin beni uyandırmaya ya da uyukumu derinleştirmeye...

Ne yapacaktım ben, bütün gün düşünmüştüm. Kayboldu. Çay demleyeyim bari, içimi ferahlatır tıpkı kışın ısıttığı gibi. Çok işlevli geleneksel içecek; çay... Aklıma geldi de savaştan galip çıktıysa kedi nerede? İçimden bir ses yorum yapma diye böğürüyor. Üst komşuya çıkmıştır. Cam çarptı. Kaldırımın kenarına sıvanmış, durmadan akan aptal gözleri...

Ne demek bu şimdi? Mümkün değil mi bir şeyleri kazanmak? Can sıkıcı, fazlasıyla can sıkıcı. Şerefine bir bardak çay kaldırıyorum; tüm arada kalmışlara içiyorum. Merak etmeyin astarım yüzümde değil. İkisine bir tören hazırlamalıyım. Eğilme sakın! Akrep kendini sokmuş. Koş dışarı, söyle herkese...

* 4 Temmuz günü Dünya'nın Güneş'in yörüngesinden en uzak olduğu, dolayısıyla dönüş hızının en yavaş olduğu gündür.

dulda

ışığını yatıracak başkasının
gecesinde

o dul
fıtılını çekip
yağında sönmeye kalacak
dolunay çıkınca uçsuz dolanmaya
kokusuz

nefesini kaplayan balon yüzünde
ustura ağzı
öteki bacağına üstünde
sürüklenen bacağı
vahşi atlar gibi
tutulamıyorsa hâlâ
süvari bozgunlarındanır
kırık toynakları kaldı ezilen
t a ş l a r d a
yaşaran rüzgârı kurutur
yelesini savurup
lambaları devirir
dizgininden kurtulup

Şubat 2001 / Kadıköy

Özcan Erdoğan

YEKESİ KIRIK KAYIK

içimde sonsuz bir gece karanlığı
bulabilirsem sesimi,
bağıracağım arkadan,
çek çıkar beni...
gözleri bağlı bir çığlık,
dudaklarımda
sorgulardan geliyorum,
“aç kapıyı bezirgânbaşı, aç kapıyı bezirgânbaşı”
kapı hakkı ne verirsin?
yekesi kırılmış bir kayık

Tayfun Işıldar

Edebiyat ve sanat dünyasından tanınmış kişiler tarafından yazılan günlükler, tüm gerçekliğiyle yaşamı yansıtan birer ayna olarak karşımıza çıkmaktadır. Günlükler, yazarlarının iç dünyalarını kurgusuz bir biçimde sergileyerek günlüğün sahibine ilişkin ayrıntılı bilgilere birinci elden ulaşmamızı sağladıkları gibi, yazdıkları dönemin önemli olaylarına ilişkin tarihsel belgeler olarak da önem kazanırlar.

Günlük isimli yazın türünün tarihsel gelişimini ve geçirdiği evreleri incelemek istediğimizde bu yazın türü için iki ayrı dönem olduğunu fark ederiz. Bu dönemlerden ilki günlüklerin edebi bir nitelik kazanmasından önceki dönemdir. Tarihte ilk defa Romalılar günlük kullanmıştır. Edebi içerikten yoksun, birtakım kamu kuruluşlarında yapılan işlemlerin unutulmaması amacıyla tutulan ve “commentarii” adıyla anılan bu ilk günlükler, duygusallıktan uzak notların kabaca birleşiminden oluşmaktadır. Tarihte bu çeşit günlüklerin savaşlar ve askeri hareketleri not etmek amacıyla kullanıldığı da görülmüştür. Bu günlükler şüphesiz tarihçiler için önemli kanıtlardır fakat içtenlikten uzak ve sıradan notların bir çeşit üstünkörü birleşimi oldukları için edebi açıdan değer taşımamaktadırlar.

Günlükler -Leonardo da Vinci'nin bilimsel notlarını saymazsak- edebi değer kazanmaya ancak Rönesans sonlarına doğru başlamıştır. 1768-1840 yılları arasında İngiltere Kraliçesi'nin nedimesi ve roman yazarı olan Fanny Burney, saray dedikodularına ve pek çok olaya kendi duygusal izlenimlerini ekleyerek yazdığı günlükle İngiliz edebiyatında önemli bir yere sahip olmuştur. Fanny Burney'in günlüğünün ilk satırlarında karşılaştığımız şu sözlerde günlüklerin edebi içerik kazanması ve zamanla karakterlerinin değişimi açıkça ortaya çıkar:

“Düşüncelerimin, yaşantılarımın, tanıdıklarımın, hareketlerimin hikâyesini, zamanın hafızadan daha çevik davrandığı saatte elimde bulundurmamak istemem beni günlük tutmaya zorluyor. Bu günlüğe her düşüncemi geçirmeliyim, tüm kalbimi açmalıyım.”¹

19. yüzyılın ortalarına doğru, romantizm akımının en yoğun dönemini yaşamasiyla birlikte

edebi değer taşıyan günlükler çoğalmaya, yaygınlaşmaya ve yazarlarının iç dünyasını yoğun duygularla yansıtmaya başlamıştır.

Günlüklerin edebi değer kazanmasıyla başlayan ve günümüzü de içeren ikinci döneme ait eserler incelendiğinde içerik ve anlatım açısından iki çeşit günlük olduğu görülmektedir. Günlükleri sahip oldukları içerik açısından ayırt etmeden önce anı yazılarıyla arasındaki farkları belirtmekte fayda var diye düşünüyorum. Gerçekte anı yazıları birçok özelliğiyle günlüklere benzemektedir. Anılar, yazarların yaşlılık çağında yazdıkları ve yaşamları boyunca karşılaştıkları olayları nesnel bir şekilde ortaya koyan yazılardır. Üstelik anı yazılarının anlatım açısından kurgusal niteliklere sahip olduğunu da söyleyebiliriz. Günlükler ise daha öznel, derin, içten ve ruhun derinliklerinden kopup gelen kurgudan uzak yoğun düşüncelerin toplamıdır.

Edebi değer taşıyan günlükleri içerikleri açısından incelediğimizde karşılaştığımız iki türden ilki, ruhsal çözümlemelerle dolup taşan, yazarın içsel karmaşasını ya da dinginlik arayışını sayfalara döktüğü, monologlarla ifade edilmiş yoğun metinlerdir. Bu metinlerde yazarın yaşadığı duygusal coşkunluğu bulabileceğimiz gibi, çeşitli kavramlar hakkındaki düşüncelerin yazarın bilincindeki açılımlarını da bulabiliriz. Bu gibi metinler edebiyat dünyasında “içedönük günlükler” adıyla anılmaktadır. Stendhal'in günlüğü bu metinlere örnek gösterilebilecek niteliktedir. İçedönük günlükler deyişle anlatılmak istenenler Stendhal'in günlüğünden yaptığım aşağıdaki alıntıyla daha da netleşecektir:

“Nosce te ipsum, kendini tanı. Benim bu amaçla kullandığım araç, bu günlük... Günlüğüm, varlığımın durumunu kesinlikle ve sadakatle yansıtmak amacını güdüyor. Olanları ne iyi göstermeye çalışıyor, ne de olduğundan kötü. Yer aldığına inandıklarımı apaçık, kesin, düpedüz anlatıyor, o kadar... Bilincimin gizli ve derin taraflarının yazıya dökülmüş şeklidir bu günlük...”²

Bu alıntının son cümlesinde geçen ‘gizli’ kelimesinin üzerinde durmak gerekir. Çoğu yazarın, açığa çıkması ahlak açısından mümkün olmayan mahrem düşüncelerini ve eylemlerini

günlüklerine oldukları gibi geçirdiklerini görebiliriz. Bu duruma en iyi örnek edebiyat dünyasında çok önemli bir yere sahip olan Rus yazar Aleksandr Sergeyeviç Puşkin'in "Gizli Günce"sidir. Bir düello sonucunda öldürülmesinden(1837) bir sene önce şifreleme kullanarak yazmaya başladığı bu günlük, müstehcen deneyimlerle, bitmek tükenmek bilmeyen aşk kumpaslarıyla doludur:

"(...) Hayat ya huzuru, ya da özgürlüğü verir. İkisi yan yana olmaz. Huzur alçakgönüllü bir şekilde teslim olmayı gerektirir ve bu huzurun özgürlükle bir ilişkisi yoktur. Özgürlük tutkum, beni içinde huzurun bulunmadığı sonu olmayan ilişkilere sürüklüyor. (...) Eş ve sevgili arasındaki fark, eşinizle şehvet olmadan yatağa gitmenizdir. (...) N.'nin sosyetedeki başarısı arttıkça, sosyetedeki daha çok kadın beni taciz ediyor. Bana teslim olmak onları olduklarından daha güzel gösteriyor. Çünkü benim onları karım gibi bir güzelliğe tercih ettiğimi görmek onları kendini beğenmiş bir hale sokuyor. (...)”³

1947 yılında Nobel Edebiyat Ödülü'ne layık görülen ünlü Fransız yazar André Gide'in 1889-1949 yılları arasında tuttuğu günlük, edebiyat dünyasında romanlarından daha büyük bir ilgiyle karşılanmıştır. André Gide, iki bin sayfayı aşan bu uzun günlükte öz benliğiyle hesaplaşmasını, çalışmalarında uyguladığı disiplini, çeşitli olaylar ya da eserler hakkındaki düşüncelerini ve teolojik çıkarımlarını büyük bir içtenlikle anlatmıştır:

"(...) Hıristiyanlığın esas niteliği, nefsinde birtakım savaşlar hayal etmektir. Fakat kısa bir zaman sonra bunun neden gerektiği pek anlaşılmasın... Çünkü sonunda yenilen kim olursa olsun, ezilen hep insanın kendinden bir parçadır. İşte gereksiz bir yıpranma. Bütün gençliğimi belki aralarında anlaşmayı tercih eden, kendimin iki parçasını, birbirine karşı koymakla geçirdim. Savaş aşkıyla mücadeleler hayal ediyor, tabiatımı ikiye bölüyordum.”⁴

André Gide'in içedönük günlüğünde, felsefi anlam taşıyan söylemlerin yanı sıra kendine ve dostlarına yol göstermek amacıyla yazılmış "Pusulalar" isimli bir bölüm bulunmaktadır. Günlüğün genelinde o dönemin popüler felsefi akımı olan 'varoluşçuluk' ve bu akımın içerdiği 'nedensiz eylem' ile ilgili düşünce düzeneklerinin,

akımın genel karakterini oluşturan çeşitli argümanların izini görebilmemiz mümkündür:

"(...) Her hareket sebebini ve sonucunu kendinde bulmalıdır. İyiliği veya kötülüğü bir mükâfat karşılığı, sanat eserini bir maksatla, sevişmeyi para için, mücadeleyi para için yapmamalı; fakat sanatı sanat, iyiliği iyilik, kötülüğü kötülük için; sevişmeyi sevişmek için; mücadeleyi mücadele, yaşamayı da yaşamak için yapmalı. (...)”⁵

İçerik açısından incelendiğinde karşımıza çıkan ikinci günlük çeşidi "dışadönük günlükler"dir. Bu tip günlüklerde yazarlar, alaycı bir tavırla dönemin olaylarını, siyaset adamlarını ya da gündelik sıkıntılarını öykü tekniğini kullanarak anlatmaktadır. Bu günlükler anı yazılarına yaklaşır ve aynı zamanda yazarın duygusal ve ruhsal çözümlemelerinin uzağında kalır. Ünlü ressam Paul Gauguin'in o dönemde Fransız kolonisi olan Markiz Adaları'nda yazdığı günlük, dışadönük günlüklere örnek olabilir. Bu günlükte özellikle Markiz Adaları'nın insanlarına ve değişik özelliklerine ilişkin notlar ve hikâyeler bulunmaktadır. Bu hikâyelere ek olarak dönemin ressamları ve eserleri hakkında sanatsal yorumlar, resim tekniğinin incelikleri, üçüncü şahısların bu metinleri okuyacağının bilincinde olarak yazılmıştır:

"(...) Biz Avrupa'dakiler Markizliler ile Yeni Zelanda'daki Maoriler arasında yaygın, çok gelişmiş bir süsleme sanatının varlığından habersizizdir. Sanat eleştirmenlerimiz bunların tümünü Papua sanatı başlığı altında topluyor, hataya düşüyorlar oysa. Özellikle Markizli'de benzersiz bir süsleme anlayışı vardır. Markizli'ye en hantal geometrik şekli taşıyan bir nesne verin, o bütününde uyumu yakalamakta, göze hoş gelmeyen boşlukları doldurmakta hiç zorlanmayacaktır.”

"(...) Gençleri keşfetme yönünde ilahi bir yeteneği olan Degas, her şeyi bilirdi ama bilgi eksikliğini kusur diye saymazdı. Kendi kendine, 'Daha sonra öğrenir' der, karşısındakine de iyi bir baba gibi, başlangıçta bana yaptığı gibi davranırdı. (...)”⁶

Öykücümüz Tomris Uyar'ın günlükleri de dışadönük niteliğe sahiptir. Yaşadığı hayat kesitlerini, çeşitli konulardaki izlenimlerini öykü tekniği ve zengin betimlemeler aracılığıyla günlüğüne yansıtmıştır:

“Kınalar Köyü’ne giderken bir boğaz vardır. Her yaz bir kere uğramadan edemediğim bir yer, bir çeşit <<yılın nirengi noktası>> benim için. Bu yıl bahar selleri yüzünden suları artmış boğazın. Eskiden üstüne çöktüğümüz taşlar, arkasında giyininip soyduğumuz çınar, silinip gitmiş. Su, kayaları tarayarak inmiş aşağılara, koca parçalar kopararak tabanına yığılmış, ağaçları köklerinden söküp ters çevirmiş.”⁷

Türk edebiyat tarihi düşünüldüğünde, Divan Edebiyatı döneminde tutulan “Ruzname” isimli savaş notları ile Evliya Çelebi’nin “Seyahatname”si tam bir günlük niteliği taşımasa da içerdikleri bazı bölümlerle bu yazın türüne yaklaşmakta ve tarihimizdeki ilk günlük örneklerini oluşturmaktadır. Asıl olarak günlüklerin, Batı edebiyatındaki biçim ve içeriğiyle Türk edebiyatında yer alması Tanzimat dönemine denk gelmiştir. Direktör Âli Bey’in “Seyahat Jurnalı”(1897) adlı gezi kitabı Batı’daki anlamıyla Türk edebiyatında görülen ilk gündüktür.

Günlükler, 1950 yılında Nurullah Ataç’ın bir gazetede günlük yazıları yazmasından ve yoğun ilgi çekmesinden sonra önem kazanmaya başlamıştır. Nurullah Ataç bu yazılarına başlık olarak “Günlük” yerine “Günce” deyişini kullanarak bu deyişi yazın hayatımıza kazandırmıştır. Nurullah Ataç’ın günceleri içedönük ve dışadönük içeriğin uyumlu bir sentezi olarak edebiyat dünyasına bu türdeki en bilinen eser olarak geçmiştir.

Türk edebiyatındaki en seçkin günlüklerin başında Oğuz Atay’ın günlüğü ile Cemal Süreya’nın “Günler” adlı eseri gelmektedir. Oğuz Atay -tıpkı romanlarında olduğu gibi- bilinç akışı tekniğini ve karmaşık iç dünyasını günlüğüne yansıtarak, içedönük günlük türünün edebiyatımızdaki en derin örneğini bizlere sunmuştur. Günlüğünde, yazmakta olduğu romanın oluşum sürecini, karakterlerin ve olayların seçimi üzerine çalışmalarını tüm titizliğiyle aktararak günlüğünün bir çeşit edebiyat laboratuvarı olarak değer kazanmasını da sağlamıştır. Roman türünün kurgu sürecinde içerdiği tüm zorlukları ve bu zorlukların üstesinden gelebilmek adına yazarın verdiği mücadeleyi Oğuz Atay’ın günlüğünde görmekteyiz. Aşağıdaki alıntı Oğuz Atay’ın karakter yaratırken günlüğüne aldığı notlardan

kısa bir parçadır ve yazarın kurgu sürecini açıklamak adına güzel bir örnektir:

“(…) Hikmet ve Sevgi’nin hikâyesinde, daha çok Hikmet anlatacak. Sevgi’nin konuşmalarını hatırlayacak. Çocuklukları, aileleri, yaşadıkları ortam ve birbirleriyle karşılaşmadan önceki düşünceleri ortaya çıkacak. Şehir ve yer isimleri gene uydurma olmalı. Taşrada yetişmiş olacak ikisi de. Aileleri arasında benzerlikler var. (...)”

“ Sevgi, insanlarımızın “irrational” ve “çocuksu” yorumlarıyla ortaya çıkan yönünün temsilcisi. Bir de çocuksu gururu ifade edecek bir tip olmalı. Sevgi’nin ya da Hikmet’in bir akrabası. Adı Erol olsun. Bir kadın daha. Toplumun sağduyusu ve batıya yakın bir tip. Gene de mahalli. Tutucu. Kitabın tek gerçeklere yakın kahramanı. Adı: Bilge (...)”⁸

Bu kısa inceleme yazısına beğenerek okuduğum ve Türk şiirinin en önemli, en büyük isimlerinden biri olduğuna inandığım Cemal Süreya’nın “Günler” adlı günlüğünden yaptığım bir alıntıyla son vermek istiyorum. Cemal Süreya’nın günlüğünde yer alan aşağıdaki sözler günlük türünün, gelişmesi ve yaygınlık kazanması adına daha büyük bir titizlikle ele alınması, incelenmesi gerektiğinin en önemli kanıtıdır:

“Yazdığım nedir? Yazmam gerektiği için mi yazıyorum? Öyle bir gerek gördüğüm için mi? Yol arıyorum, ama zaman zaman yolumu yitirmeli de değil miyim? Günlük - mektup - deneme - hayat öyküsü - anı - polemik karışımı bir şey bu benimki. Günlüğün kişisel günlük olabilmesi için hayat öyküsünün uç sınırında devinmesi, derin ben’e iniş yapması gerek. Yapıtlardaki gibi gerçeği yeniden kurması değil, hayatın kesikliğinde var olması gerek”⁹ ■

¹ Türk Dili, Sayı 127, Günlük Özel Sayısı, 1962

² A.g.e.

³ Aleksandr Puşkin, *Gizli Günce*, Civi Yazıları, 2000

⁴ André Gide, *Günlük*, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1962

⁵ A.g.e.

⁶ Paul Gauguin, *Mabrem Günlük*, İthaki Yayınları, 2001

⁷ Tomris Uyar, *Gündükümü 75*, Koza Yayınları, 1976

⁸ Oğuz Atay, *Günlük*, İletişim Yayınları, 1987

⁹ Cemal Süreya, *Günler*, Yapı Kredi Yayınları, 1996

GİTMELİYİM

Her şiir ayrılıktır,
Bedenim tutsak
Bu kentte...

/“Gitmek”, her akşam biraz daha
Güçlü bir istek/

Yollar özgürlüğü gizler
Beyaz çizgilere.
İçimden gelen: yalnızca koşmak!
Beni bekleyen denizlere...

(“gitmek” umuttur, farkında olanlara...)

Kadir Sönmez

güneş suya düştü

denize gireceğim gece yarısı
gözler çekilmiş olacak
kapılar kapalı
bir ben
bir deniz
bir de gecenin esrarı
yıldızlardan balıklar uçacak
kelebek kanadından renk
dudaklarda tuzun öpüşü
denize gireceğim gece yarısı
güneş suya düştü
Marmara çirası...

Nurten Altınok

ECE AYHAN

Asıl adı Ece Ayhan Çağlar'dır. 1931 yılında Datça'da (Muğla) doğdu. Ailesinin asıl memleketi ise Çanakkale'nin Eceabat İlçesi'ne bağlı Yalova Köyü'dür. İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da gördü. 1959 yılında Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden mezun oldu. 1962-1966 yılları arasında Gürün, Alaca ve Çardak ilçelerinde kaymakamlık yaptı. Sonra İstanbul'da çeşitli yayınevlerinde redaktörlük ve editörlükle uğraştı, bir süre Türk Sinematek Derneği'nde çalıştı. Üç yıl süre ile İsviçre'de tedavi gördü. Dönünce bir süre İstanbul'da ve Bodrum-Gümüşlük'te yaşamını sürdürdü. Çanakkale'ye yerleşti. 12 Temmuz 2002'de İzmir'de hayata veda etti.

Kapalı ama gizli olmayan, kuraldışı ama gelenekseli soğurmuş, toplumsal tarihi ve insanı inanılmaz bir eleştiri cenderesine sokan, dilin uçlarında dolaşan, ortalamaya ve sıradanlığa teslim olmamayı ilke edinen ve aykırı biçem taşıyan şiirleri, Ece Ayhan'ı İkinci Yeni akımı içinde en çok sözü edilen şairlerinden biri yapmıştır.

Not: Biyografide yer alan bilgiler www.siiir.gen.tr sitesinden alınmıştır.

YALINAYAK ŞİİRDİR

1. Biz tüzüklerle çarpışarak büyüdük kardeşim

Emrazı Zühreviye Hastanesi'ne kapatıldı anamız
Adıyla çalışan ermiş Sirkeci kadınlarından

Şeker atar hâlâ mazgallardan Cankurtaran'da
Acı Bacı'nın acı bilmez uçurtma çocuklarına

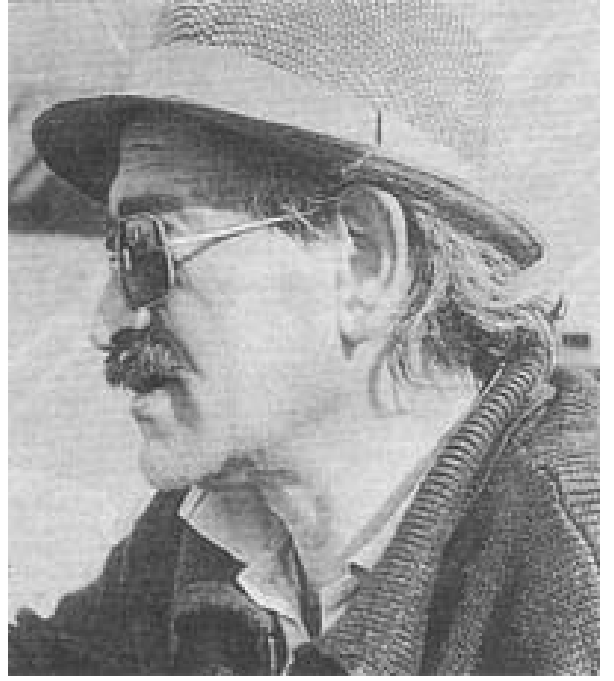
Yıl sonu müsamerelerine kimler çıkarılmaz?

2. Velhasıl onlar vurdu biz büyüdük kardeşim

Babamız dövüldü güllabici odunlarla tımarhanede
Acaba halk nedir diye düşünür arada işittiği

Dudullu'dan ta Salacak'a koşarak alkışlayalım
Fazla babalarıyla dondurma yiyen çocukları

Hangi çocukların neye imrenmesi yalınayak şiiirdir?

KILIÇ

M. Ç. için

Ey serseriliğin denizleri! Ey ahtapotları
atılmışlar kıyıya mutsuzluğun! Bir kraliçedir oğlum
kanatlarını açmış. Örtünür canfes. Unutur gitgide
yıkılmış babası büyücü. Selanik'te geçirir kışı.

Gelmiş bir kadınla konuşur.
Mısrâyım'den. Yorgunluğu kusursuz bir at mor.
Uyuyakalmış kayalıklarda. Yükselir niçin bilinmez
deniz. Ey batık gemiler! Ey sürgün karaltıları!
Ağlayan bir melez ben.

Anlatılmaz bir kılıçtır kuşanmış taşırım
belimde karaduygululuk.

FAYTON

Erol Gülercan'a

O sahibinin sesi gramofonlarda çalınan şey
incecik melankolisiymiş yalnızlığının
intihar karası bir faytona binmiş geçerken ablam
caddelerinden ölümler aşkı peranın

Esrikmiş herhal bahçe bahçe çiçekleri olan ablam
çiçeksiz bir çiçekçi dükkânının önünde durmuş
tüllere sarılmış mor bir karadağ tabancasıyla
zakkum fotoğrafları varmış cezayir menekşeleri camekânda

Ben ki son üç gecedir intihar etmedim hiç, bilemem
intihar karası bir faytonun ağışı göğe atlarıyla birlikte
cezayir menekşelerini seçip satın alışından olabilir mi ablamın.

İSTANBUL GELİNLİK GİYMIŞTİ

Gülfidan Kement

Tepeler bembeyaz gelinlik giymişti. Kar İstanbul'u alabildiğince sarıp sarmalamış, tüm yolları kapatmıştı. Gökyüzü gri ve siyaha hapsolmuştu. İnsanlar evlerine kapanmış, kent sessizliğe boğulmuştu.

Sokaklardaki boğucu sessizlik insanı yalnızlığa sürüklüyordu. Kadın yol boyunca sendeleyerek yürüyordu. İçinde bitmek bilmeyen bir ızdırıp vardı. Yolun ayağının altından kayıp gittiğini düşündü. Başu dönüyor, düşmemek için kendini zor tutuyordu. Kendini tutmanın zorluğuyla baş etmeye çalışıyor, yorgunluğu onu hapsediyordu.

Uzun siyah bir kaban giymişti. Karda hüznün dansını yapıyor, ayak sesleri ve rüzgârın uğuldayan sesinin dışında hiçbir şey duymuyordu. Durdu! Birdenbire durdu! Etrafındaki her şey onunla durdu. Sadece rüzgârın çığığı...

Bir de nefes alışu durmadı! Etrafında onca insan... Onları görüyor, duymuyor, sadece bir zamanın içinde gidip geliyordu. Yaşadığı coşkuları, sevdiği, sarıldığı, kavga ettiği tüm anları düşünüyor, her şeyin bir an önce durmasını istiyordu. Gözlerinden akan gözyaşları adeta yanağında donmuştu. En arkada tek yürüyordu. Yanına gelen bir kadın koluna girmek istedi. İzin vermedi, kolunu böğrüne bastırdı. Tek yürüyecekti! Yalnız, hep yalnız.

Kar yeniden hızlanmıştı. İnsanlar fısıltıyla konuşuyor, bir an önce bu yürüyüşten kurtulmak istiyorlardı. O hiç istemedi bu yürüyüşün bitmesini. Bazıları çok üşümüş olmalıydı ki "Oh! Geldik" dediler.

Herkes çember oldu, tabutu yavaşça indirdiler. Tabut açıldı, önceden kazılan mezara dikkatlice ölü yerleştirildi. Kadın yavaşça geldi. Sanki çok uzaklardan gelmiş gibiydi. "Elveda" dedi... "Elveda." Çığılıklar duyuldu. Düştü, mezara düştü. Bayılmıştı. Onu ölünün yanından güçlkle çıkardılar, kendisine gelmesini sağladılar. İnsanlar fısıltıyla konuştu. Ölüyü gömdüler.

Kadının koluna kadınlar girdi. Sürükleyerek götürdüler onu. Kar çok hızlı yağıyordu. Kadın yürümeye çalıştı. "Kızım" dedi... "Kızım."

Tepeler bembeyaz gelinlik giymişti! ■

BALIK

bulutun kırıldığı noktayı
öperek başlar
çocukluğum
ilkın küçük bulutlar peşindeydim
sonsuzluğu çıkmaz sokakta
unutmuştu tanrılar
-git git bitmeyen-
geceyle birlikte çıkagelen balık
neden artık param
parçalı hava

kaç adımdır
şimdilerde sonsuzluk

Dündar Hızal

YAKAMOZ

Ay ışığı; yakamozda saklı,
Ne hayaller var içinde yaşattığı
Bir yıldız kadar uzak,
Güneş kadar yakıcı.
Ey tanrım! Nedir bu gökyüzünde saklı?...

Elif Sağ Tetik

Bulutlarımız Kardeştir

Başka türlü yaşamıyor belli ki senin İstanbul'unda.
Galata Kulesi kalemdir göğüs cebinde taşıdığın,
Marmara güzelliğini yansıtan ufarak bi ayna.

Akşamları koynuna giriyorsun büyük ihtimal,
Beyoğlu insanlarıyla yıkanmış şehir ışıklarının.
Öz çocuğusun bu şehrin, bu sersemletici sokakların.

Oysa tıklım tıklım otobüslerde geçiyor hayat benim İstanbul'umda,
İşe gidiyor ve eve dönüyorum, burnumda egzoz kokusu.
Koltukları yırtan çakı değil aslında, yarım yaşamışlık korkusu.

Caddelerdeki hengâmeyi görüyorum, trafik ışıklarını kimse sevmiyor.
Mesleği beklemek olan dilencide bile bir telaş var.
Gözümü acıtıyor hayata yetişmek için sığınaklarına koşan insanlar.

Oysa kaderi bu kentin, "Bir ihtimal daha var" diyen bir şarkıdır ki,
Gökyüzüne yazılmıştır, her İstanbullu bilir. Bu şehrin dokusu gevşektir.
Kafanı kaldır biraz, bak şu göğe, sokaklarımız olmasa da bulutlarımız kardeştir.

Arzu Çur

LAVORO

meleklerin geldiğini görebiliyorum.
bütün gün pipetle nefes alıyorum yerin yedi kat
altında. okyanusun dibindeyim. sadece geceleri
çıkma izni veriliyor. çıkıp sokaklarda dolaşıyorum.
mutlu sokak çocuklarıyla konuşuyorum. mutsuz
insanları sevmiyorum. sonra hep onu düşünüyorum.
yanaklarımın üzerinde ellerini. mutluluk böyle bir şey
mi diye soruyorum kendime gündüzleri. pipet
ağzımdan düşüyor. nefes alamıyorum bir süre.
yoğunlaşmalıyım. nasıl olsa gece yine çıkacağım
sokaklara.

Gökçe Polatoğlu

BİZİ BAĞLA

beni bağla
ağustos ortasında
yuvasız karınca olmadığımı

ölecekmişim gibi bakma
yazarken aldırmiyorum hala
elimden sızan kana

seni bağla
betonarme bir aşkın
tuzlu sıvası olmadığına

bizi bağla
tüm bağlaçlarla

basarak gerçeğin yakıcı notasına
içini ferah tut dışını da

Ulaş Nikbay

AŞKIN ADI

Gözlerinizin etrafında tanrı çizgisi siyah çerçeve
Bakışlarınız geçtiğiniz yerlerde kahverengi mozaik
Söyleyemediklerimin ağırlığıyla dönerken eve
Issız yollarda hep siz... siz gelirsiniz aklıma, ilk...

İlk siz gelirsiniz aklıma, sonra yine siz, siz yine
Ay koynuma girer sessizce, geceler günah çukuru
Hayali gözlerinizde dalarken, tek kişilik ayine
Kalbimdir, göğsümün ortasındaki buzul yumru...

İçi dolar birden çerçevenin, yalnız resim “biz”lenir
Gözlerimiz dost nicedir, kırpıklarımız kuru kalabalık
Bakışlarımızda mahcup bir hal, ki boşluklara gizlenir
Pembe heyecanlar çöker üstümüze, siyahtan ılık...

Akrebin soktuğu yelkovan dörtnala, zaman sinirli zaptiye
Kuşlar kurtarır sabahı zindanlardan, vakit gün olur
Gözüme ilk degecek bakış yalnız sizinkiler olsun diye
Dualar ederken içimden, aşkın adı hep, Nilgün olur...

Mustafa Erçin

1. Emek - lemek:

Doğumum güneşin Ağrı Dağı'ndan doğumu kadar sancılı oldu. Ebemin kanlı ellerinde –dağların berekete gebe bacak araları olan vadilerden kan kırmızısı bir sabaha yükselen güneş gibi– ağladım. Ahbın ayıydı nitekim hâlâ burnumda hissedirim o zamandan kalma taze tezek kokusunu.

Göbeğim bozulan kanla düştü. Anneme âşık oldum henüz beşikteyken. Tüm aşklarım gibi bu da kısa sürdü.

Başımı kaldırmaya gücüm yettiğinde kundağa girmeye direndim. Sonraları –insan olduğumda– anladım hayatın da bir kundaktan ibaret olduğunu ve aşkı kundakladım düşüncelerimde.

2. Kale - m:

Okumayı – yazmayı yulaf tarlalarında davar yazarken ağaç kabuklarında ve kurumuş, çatlamış toprakta öğrendim. A'dan evvel Elif'i benimsedim. İlk kalemim dedemin kılıcıydı ve o zamanlar benim de kendime ait gizli bir alfabem olmasaydı insan olduğumdan da şüphe edecektim.

Kâğıda mürekkep yaymayı öğrendikten sonra ona acı çektirmeyi sevmeye başladım. Bu yüzden –ve hâlâ– yazarken kalemi öylesine bastırırdım ki kâğıdın inlemelerini duyardım.

3. Kelebek:

Arabesk hayallerim oldu ve sekizimde aşkı merak ettim. On yedimde ilk defa bir çam ağacının bağına kalbimi kazıdım, kelebek çakımla. Bundan sonra kalbim hiçbir zaman bi kelebek kadar özgür kılamadı kendisini.

Parmağımı kesip kan akıttığımda on sekiz yaşımdaydım.

4. U - ç - u - r - u - m:

Ben ki bugün dudaklarım prangada yaşarım ve gözlerimde fer kalmamıştır artık, sevgiye dair bir söz söylemeye dilim varmaz. Yüreğimde kör bir kuşun hüznünü taşıyım. Her yaşımda ayrı bir iş uydururum. Bu sene kendime iş olarak düşünmeyi seçtim.

Oysa yarın rakı sofralarından eve küfelerle taşınacağım.

5. Sonra:

Sonra idama mahkûm olacağım. Bir de başkalarını kalbimin içinde taşımaya...

Ve vakti geldiğinde bile beklemiyor olacağım güneyden esen rüzgârı. Bir su damlası olacak boğazımdaki, bir kör düşüm olacak dudaklarım.

Kar mı özlem mi yaşıyor, anlayamayacağım.

6. Ölü - m:

Ben ki öldüm ve sonra umuda yeniden doğdum –dağların berekete gebe bacak araları olan vadilerden kan kırmızısı bir sabaha yükselen güneş gibi– Oysa âşık olmamayı hayatımda bir kez başarabilmiştim. Âşık olmayı da...

Ve siz ki belki bugüne kadar umutlarınızın farkında olmadınız, belki umudun ne demek olduğunu bile öğrenemediniz... İşte siz, gözlerimde korkuyu göremeyeceksiniz yastığım yerinden kalkıp yürümedikçe.

7. Umut:

Benim kitabımda umut yazılıydı eskiden ve şimdi yine umutlardır bana ölçü, sonsuz ise dar.

Umutlar ki zifiri karanlıktan ışığı, ışıktan sevgiyi özümlemektir. Umutlar ki insan doğasından şüri okumak, şüri yaratmaktır.

Umutlar ki biz tüketmeye çalıştıkça onlar kedi encikleri gibi türeyecekler. ■

